

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hónapra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-kasabos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyitlatter sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 111.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, szeptember 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek:** Az egyik szabadságszobortól — a másikhoz.
- Szüret előtt.**
- A székely erdőrablás.**
- Nem pályáznak!**
- Az elégedetlen vasutasok.**
- Cseresnyés ilasztviselői.**
- Irányt visszahelyezik.**
- Gradisteanu jelentkezik.**
- A battonyai csendőrmester büne.**
- A millók regénye.**
- Halál után.**
- A papirgyárban újra dolgoznak.**
- Andrássy beszámolója.**
- Bércsi Béla — öngyilkos.**
- Tárcsa: Osz felé.** Irta: Kosztolányi Dezsa.
- Csarnok: Sári szerenéséje.** Irta: Kovács H.

Az egyik szabadságszobortól a másikhoz.

Arad, szeptember 18.

Elindultak a szabadság egyik bronz-istennőjétől és eljönnek a másik, ugyancsak bronzból formált istennő elé. Az egyik bronz-istennő Newyork kikötőjében, van a Liberty-szigeten. A hatalmas, hetven méternél is magasabb érekelesszűst, Bartholdi művét Franciaország ajándékozta az Egyesült-Államoknak: Európa szabad köztársasága Amerika szabad köztársaságának. Magasra emelt fáklyával üdvözlözi ez a nő-alak a négyemeletes hajókat, amelyek a világ minden részének hajótöröttjeit, új életet, vagyont kereső embereit a kikötőbe hozzák. Ez a szobor önt új életet a hullámzó remények szorongatott utasainak szívébe. Mert ez a szobor: a sza-

badságnak, minden jónak, boldogságnak, gyarapodásnak és fejlődésnek kiapadhatatlan forrása.

A másik szobor kisebb, egyszerűbb az előbbinél, de azért ép olyan erővel hirdeti a szabadságot. Ezer tonnás hajók nem haladnak el mellette, a világforgalom zürzavara nem hullámszik körülötte, csak egy-egy ünnep alkalmával üdvözlök az ünneplők és a zarándokok. Ez a mi szabadság-szobrunk, Hungária szabadság-géniusza. S a ki csak képben látta az egyik, vagy másik szobrot, önkéntelenül hasonlatosságot fedez fel a két nő-alak: Bartholdi Liberté-je és Zala György Hungáriája, a vértanúk szobrának főalakja között. S ezért tűnik fel úgy, mint az amerikai magyarok utjának két határköve: a newyorki kikötő szobra és az aradi Szabadság-tér Hungáriája.

S szabadságot hirdet mind a két szobor, — de milyen másféleképp. Az egyik a szabadságot, a mely csodálatos varázserővel, a villám sebességével teremtett egy új világot, átugorva évezredek nemzeteket a jogokban, kulturában, az ipar vívmányaiban, kereskedelmi formában: a másik pedig azt a szabadságot, a melynek hóhérai és vértanúi voltak. Azt a szabadságot, a mely négyszáz éven át kínos erőfeszítéssel, vérpazarlással és forradalmakkal tudta magát fentartani s a mely ma sem olyan erős, hogy a védelme a nemzeti munka jó részét ne foglalná le magának. Azt a szabadságot, a mely a nemzet egy részében, a katonák között ma is tilos fogalmat jelent, s azt a sza-

badságot, a mely máig is hiába várta, hogy a nemzet kormánya a hála koszoruját elébe hozza.

S az üdvözlő hangulatba, a melylyel az amerikai magyarokat, reánk nézve már szinte idegeneket köszöntjük, ez a fájó érzés keveredik. Nem is a felvilágosodottságukat, nem a mesébe illő fejlődésüket, vagyonosodásuk csábító erejét, milliós irigységük tőlük, egykori véreink új hazájától, — hanem ezt az imponálóan tökéletes, a lelkeket egészen átható szabadságot.

De nemcsak a szabadság más ott, hanem az emberek is másként becsülik meg. A szabadság kultusza ott nem frázisokban, lengő-lobogó külsőségekben él, hanem a becsületes munka és az emberi jogok szabadságában, tisztelőben. A hol nincs kiváltságos és alacsony osztály, nincsenek tekintélyben uszó és lenézett életpályák; a gazdasági ágak közül pedig egyik se követelhet magának több előnyt a másiknál azért, mert benne a „nemzet krémje” csoportosul. A hirtelen növés hibái, hogy szabadság olykor durva kinövésekben ütött ki a testén, — de mi minden bűnével is a szegények vágyódásával tekintünk az ő szellemi kincstárak felé.

Ne vegyék rossz néven a vendégek, hogy az ő jöttükön való elmélkedésben inkább a magunk bajaival foglalkoztunk, mint velük. De a magunk panaszában benn van mindaz, a mi őket az új hazához köti, s a miért csak vendégkép jönnek néha néha haza, nem örökre visszaté-

Ősz felé.

Irta: Kosztolányi Dezsa.

A nagyapa. Az egyik unoka, A másik, Az apa, Az anya.

(Történi egy kis fűrdőhelyen, augusztus végén. A nyaraló tornácán vacsorára készül a család. A nagyapa — sovány, barnaszemű öreg — bojtos hálókabátban ül és pipázik. Az unokái egy padon ülnek. Lassan-lassan mind az asztalhoz telepsznek.)

Az apa: Itt a kenyér? Ülünk le. Gyerekek, siesetek enni. Vacsora után rögtön lefekszünk. Az esték már hűvösek.

Az egyik fiú: A nagyapó megígérte, hogy vacsora után kivisz az erdőbe, a tó mellé. Ugy-e nagyapó?

A másik: Már görög-gyufát is vettünk, papa. Nézd csak: ez a piros, ez meg a zöld.

A nagyapa: Csak legyetek türelemmel, fiúk, aki jó lesz, kijön a nagyapával.

(A gőzölgő vacsorát hozzák. A cseléd egy kerti lámpást tesz az asztalra. Mind ülnek és esznek. Hosszu szünet.)

Az anya: Hozzátok ki a kabátokat. Hűvös van.

Az apa: A szél fu. Én is fádom.

Az anya: Gyerekek, vegyetek kabátot. Nagyapó, nem kell kabát?

A nagyapa: Nem, fiám, hisz még egészen meleg van.

Az anya: Mi fázunk mind...

A nagyapa: Halvérűek, didergő, fagyos szentek vagytok mindnyájan. (Eszik.) Én még a régiek közül való vagyok. Nézzetek meg jól. Egész délután dolgoztam a kertben. Látjátok azt az óriási szőlőfűrtöt? Meg azt a kővér sárga dinnyét? Mind én szedtem tőlük.

Az anya: Nagyon szépek, nagyapó. Ezekből a gyönyörű viaszszínű fűrtökből majd téli-re is elteszünk. Egy kosárral már ma is levittem a kamrába. A cseléd bevarrta a tüllzsákokba s felkötözte a keresztlécekre.

Az apa: A dinnye is nagyon szép és érett, ideje volt, hogy leszedjék.

(Szünet. A villák és kések csörömpölnek. Esznek.)

Az apa: Korán sötétedik...

A nagyapa: Még mindent jól lehet látni, az országuton megy haza egy szekér.

Az apa: Én úgy látom, hogy az egy hazaballagó paraszt.

A nagyapa: Lehet...

Az anya: Lassan ránk jön az ősz.

A nagyapa: Ti mindig az ősztől beszélték, pedig még most a nyár derekán vagyunk.

Az apa: Azt éppen nem mondhatnám...

Az anya: Az augusztus vége felé jár.

A nagyapa: Látjátok, a nap azért mégis olyan forrón süt, mint a parázs. Délután is úgy

átmelegítette a hálókabátom posztóját, hogy szinte pörkölte a hátam, le is kellett vetnem és szután amugy legényesen, egy ingujban gyomláltam a kertben. A tó is majdnem hogy sűt. A gyermeket délelőtt alig lehetett kihozni a vízből, olyan szívesen ellubickoltak benne. Öröm volt nézni. A fűrdős száimakalapot nyomott a fejükbe. Sárral dobálózta, pocsáltak s fejest ugráltak a padról. Istene ure, én is közéjük megyek, ha nem szégyellem magamat. Az őrödben is, augusztus van, nyár van. Hol még a szeptember, a vénasszonyok nyara? Talán meg sem érjük...

Az apa: Ilyenkor már kevesen fürdenek. Nem jó, ha a gyermekek maguk mennek a fűrdőbe.

Az anya: A nagyapa mindig velük van. (A nyaraló melletti kápolnában megszólal a lélekharang.)

Az apa: Harangoznak. Hét óra.

Az anya: Milyen korán van már este. A szobában benn majd meg kell gyújtani a lámpást, hogy lássunk bemenni. A téli ruhákat vacsora után el akarom rakni. Délután áthoztattam a padlásról az összes ládákat.

A nagyapó: Azért van itt olyan nafta lín-szag.

Az apa: A nyárnak vége.

A nagyapa: Ilyen hamar... (Rövid, zavart csend.)

rőknek. Egy Amerikába települt magyar, a kinek többször van dolga a régi hazában, mondta e sorok írója előtt:

— Lehet, hogy hazaáruló vagyok: de az én szívem Dévénynél sohase dobban meg úgy, mint a mikor visszamegyek Amerikába s a Liberty-szobor fáklyájának csucsát megpillantom!

Udvözöljük a szabadság-szobor mellől jövőket, — s mi, akik a másik szabadság-szobor körül élünk, tanuljunk meg Washington hazájának példáján a szabadságról ne csak ódákat írni, de a szabadságot úgy tisztelni és gyakorolni, a hogy azt a huszadik században tisztelni és gyakorolni kell. +

Szüret előtt.

(A borhamisítás ellen. — A borfogyasztási adó eltörlése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 18.

Aradhegyalján október elsején kezdődik a szüret. Az idén elég korán megérett a szőlő, néhol elég jó termés is ígérkezik s a szőlősgazdák reménységgel néznek a közelgő szüret elé, amely két igen fontos és égető kérdést vetett ismét a felszínre.

Az egyik a *borhamisítás*. A borhamisítókat üldözni kell, aminthogy üldözni és büntetni kell mindenkit, aki hamisít. Darányi első miniszterség idejében hozzálátott a borpancsolók üldözéséhez, de oly szerencsétlenül, hogy többet ártott az ügynek, mint használt, pedig a jóakarát megvolt benne. Darányi most ismét a borhamisítók ellen lép fel. Ez helyes. De felhívjuk a miniszter figyelmét, hogy ezt szép csöndben tegye, ne pedig lármával, mert ha ez utóbbit választja, úgy csak a magyar borkereskedelem fog kárt szenvedni, mert a magyar borra ráfogják majd, hogy pancsolt bor.

Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy Magyarországon sok a jó bor, de még sokkal több a hamis bor. A jó borra csak utánjárással lehet ráakadni, a hamis bor ellenben erősen fogy és ezeket jövedelmez elárúsítóinak. Darányi

földmivélsügyi miniszter annak idején a gazdaságszolgálat is szervezte a hamisítások kiderítésére és üldözésére. Az utóbbi években azonban megcsappant a buzgalom a borellenőrző bizottságoknak és az állandó borvizsgáló bizottságoknak. 1890-ben még 910, 1900-ban 236, 1901-ben 212 esetben volt dolgok. A kihágási esetek száma az 1905. évben már 55-re csökkent.

Darányi most, tekintettel a szüretre, *körrendeletben felhívta a törvényhatóságok első tisztviselőit*, az alispánokat és polgármestereket, hogy kellő közhírré tétel útján figyelmeztessék a közönséget a bortörvény tilaimra, főleg arra, hogy a mustba vagy borba, valamint a kiserjedt törkölyborba *vizet önteni nem szabad*, hogy természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral *összekeverni tilos* és hogy az e tilalmakat megszegő eljárás büntetés alá esik. Ugyanilyen figyelmeztetést kaptak az összes gazdasági egyesületek, a borászati szakközégek. A belügyminisztert pedig felkérte arra, hogy a hatóságokat a *borhamisítások ellenőrzésére és üldözésére utasítsa*, hogy általában a bortörvény végrehajtása érdekében a közigazgatási hatóságok a kellő eréllyel járjanak el.

A másik igen fontos ügy a *borfogyasztási adó eltörlése*. A Magyarországi Bortermelő és Borkereskedők Országos Szövetsége, melynek erélyes munkásságát máris előnyösen érzik a bortermelők és a borkereskedők, az ősszel országos akciót indít a borfogyasztási adó érdekében. Már szét is küldték a felhívásokat a borvidékek érdekeltségéhez és magánosok, mint nagyközösségek, valamint gazdasági egyesületek is igen nagy számmal jelentették be csatlakozásukat. Több hegyvidéken már előértekezleteket is tartottak és mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel karolják fel az akciót.

A szövetség ez év őszén, valószínűleg október második felében, nagy *meetinget fog rendezni Budapesten*, amelyről egy monstre-deputációt fognak meneszteni a kormányhoz és a képviselőházhoz, hogy a magyar bortermelőkre az óhajára felhívják az illetékes tényezőket a figyelmét.

A székely erdőrablás.

Groedelék cinkosai.

Miniszterek, főispánok, képviselők.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 18.

A székely erdőpanama maholnap európai botránnyá nővi ki magát. Eddig csak ujság-szenzáció volt, de nemsokára parlamenti szenzáció lesz belőle. Lengyel Zoltán országgyűlési képviselő, aki hetek óta írja kiméretlen leleplező cikkeit, legutóbbi cikkében hivatalos adatok alapján leleplezi a hírhedt Groedel-ék cinkosait, kiknek „gazdag” névsorában volt *miniszterek*, egy volt *államtitkár*, több aktív *főispán* s egy *csomó képviselő* neveivel találkozunk.

Nagy feltűnést kelt Lengyel Zoltánnak az a megismételt ígérete, hogy a *parlament elé viszi az ügyet*, ott is leleplezven azokat, „kiknek segélyével ily irtózatosságot végigcsinálni és eltussolva tartani lehetett.”

A szenzációs cikk így hangzik:

Egész országreszek kifosztása, százezernyi magyar ember koldusbotra juttatása: borzalmas közügy. Egy percig se maradhat világitás nélkül, egy gonoszterv se büntetés nélkül. A székely erdőrablás tetteseit pellengérré kell tehát állítani és ki kell végezni könyörtelenül. Zsarolhatnak és vesztegethetnek a lopott pénzzel, ahogyan tetszik: a becsületnek kell végül mégis győznie.

Az ügy ma már a nyilvánosság előtt fekszik. Ámde a sajtóközleményekből tisztán senki se láthat. Az egyik *csak Groedel*, a másik *csak Herzberg* ellen ír, a hogyan informáltak, ahogyan fizetik, vagy keresni akar. Pedig nemcsak ezekről van szó. Ezek csak a fővezérek. Az érdekeltek száma légió. Ime belőlük néhány: *Herzberg Károly*, *Unió-bank*, *Mikes Armin gróf*, *Groedel-testvérek*, *Mélik* és társai, *Goldfinger*, az *Erdélyi erdőipar r.-t.* révén az alábbiak. A *Székely erdőipar r.-t.* révén pedig: *Frankl József*, *Götz Tivadar*, *Herzka Gusztáv*, *Klein Sándor*, *Kronberger Lipót*, *Podr Jakab*, *Pallós Ármin*, *Schautzer Lipót* és még sokan, amint majd sorra kerülnek.

Az apa: Emennek vacsora után a gyerekek?

Az anya: Hová?

Az apa: A nagyapó mondta, hogy majd kiviszi őket az erdőbe.

A nagyapa: A tóhoz.

Az anya: A gyerekek már álmosak. Pistike allg bírja nyitva tartani a szemét.

Az apa: A tó csupa lép és hínár. Néhol egészen kiszáradt.

Az anya: A kikötőben megijednek a gyermekek az ormótlan csónakok árnyékától s éjjel nem tudnak majd aludni.

Az apa: A víz csobogását sem tehet hallani, miát nyáron. Hallgassatok csak, gyerekek!

Az egyik fiv: Én nem hallom.

A másik: Én sem...

Az apa: Csak a békák brekegnek. A tó mozdulatlan.

Az anya: Rászállt az őszi csend s megfagyott tőle.

A nagyapa: Azért is kimegyünk, fiuk! Jöjjetek, megmutatom nektek, milyen virgocok még az eleven, ezüstös, meleg habocskák, a szőlő lombok, a beszélő virágok. Jöjjetek, gyerekek... Bemegyünk az erdőbe, zöld gallyakat törünk, felbokrátazzuk a sapkákat, táncolunk, delolunk. Olyan vigak leszünk, hogy meg sem ismernek bennünket, ha hazajövünk.

Az egyik fiv: Éjjeli lepkeket is fogunk?

A nagyapa: Persze, hogy fogunk.

A másik fiv: Bogarakat is?

A nagyapa: Ezret, galambom. Megmutatom ti nektek a piros rákokat, a zöld gyilkokat, a rucákat, a bibicéket, a golyákat. Hol a puskánk? Hozzátok ide. Ha valaki uunkba jő — a teremburáját! — ledurrantjuk egyszeriben. Jöjjetek a nagyapóval. Ne féljete. A sötétben leülünk a padra és majd hallgatjuk az édes kis madarak csicseregését.

Az egyik fiv: A papa azt mondta, hogy a madarak már mind elrepültek Afrikába.

A nagyapa: A papa nem tudja. Csak ősszel szállnak el tőlünk a madárkák.

A másik fiv: (Szünet után, okosan.) Miért nem akarod te, nagyapa, hogy ősz legyen?

(Nagy csend.)

Az anya: A gyerekek meg fognak ott fájni. Pistike úgy is köhög. Édes nagyapó üljön le ma közénk.

(A nagyapa újra leül a karosszékre.)

Az apa: Maradjon itt ma, nagyapó. Olyan jó itthon lenni.

Az anya: Az erdő ilyenkor hűvös és nincs benne senkisé. Inkább bemegyünk majd vacsora után a szobába s felolvassunk a nagyapónak valami régi történetet a csatákról, a háborúkról...

Az apa: A fürdőhely már különben is lakatlan. A szobák üresek. A cukrász tegnap bezárta boltját.

Az egyik fiv: Már haza is költözött.

Az anya: Én sem szeretek ilyenkor ősz felé átmenni az erdőn. A lombok olyan ritkák. A sovány fák ágai koromfeketék s szüntelenül

meg-megzördülnek a szélről. Vagy nem is tudom mitől...

Az apa: Az ember minden bokortól megijed.

Az anya: S a homályos uton olyan bárátságatlanul ég a piszkos petróleumlámpa, mintha valakit gyászolna...

Az apa: Augusztus végével a nappalok még nyáriak, de az éjszakák már szürkék, ősziesek.

A nagyapa: Csakugyan itt lenne az ősz?

Az anya (Sóhaj): Bizony.

A nagyapa: Pedig allg mult el a nyár.

(Szünet.)

Az anya: Lassan-lassan főzzük a szilvalekvárt is. A rézkotlikát majd el kell hozatni.

(Szünet.)

A nagyapa: Nem szeretem az ősz. Olyan szomorú.

Az apa (Szivarra gyújt, mélyeket szippant):

A nagyapa: Nem akartam elhinni, hogy itt van... Most már tudom, miért sajdult meg tegnap este lábamon a régi seb. Igaz lenne tehát?

Az apa (Nagyon lassan beszél): Én is mindig megérezem az ősz... A multkor vacsora után kimentem a tópartra szivarozni. Már jó két hete lehetett. A fürdőépületben még

Az erdőknél, amelyekről szó van, megközelítő értéke beavatottak szerint, legalább 150 millió s a megvesztetettétek száma vagy 20.000. Ilyen ügyhöz képest csekélység a híres Panama-ügy és kismiska a Humbert-féle szédelgés. Az adatok sorra kikerülnek, s ami kezembe jut, a nyilvánosságra hozom. Egy ideig és egy részt itt, a zafosát majd a parlamentben.

Ezuttal pusztán az Erdélyi Erdőpar r.-i.-nak a mindenki számára rendelkezésre álló cég hivatali aktáiból idézem az alábbiakat. Ez vezet nyomra. Ez világosít fel. Ez adja kezünkbe a szálat, ahhoz, hogyan és kiknek segítségével lehetett ily irtózatot gazságokat végigcsinálni és eltusolva tartani.

Az 517. okmánytári szám alatt fekvő adatok szerint a társaság 1892-ben alakult 1.391.300 forint alaptőkével, 18.913 darab százforintos névértékű részvényt, amely összeget 1894-ben 1.392.000 forintra egészítették ki. Az alakuláskor igazgatósági tagjai voltak: Blum Móric, Horn Dávid, dr. Mezey Sándor, baranyai Ullmann Adolf és dr. Weismann Fülöp (1896. december 28 ig). 1894. november 28 án beléptek igazgatók Groedel Zsigmond (egész 1896. január 20 áig,) Groedel Hermann, Groedel Bernát, Groedel Albert. 1896. január 30 án belépett Weiner Artur, ki 1901. február 5 ikétől névmagyarosítás folytán „Vécsei”-nek szerepel, de megjelent nyilatkozatában önmagyarosítás útján Vecseynek írja magát. Így szerepel 1897. szeptember 13-ikától 1899. december 14 ikéig Urányi Imre volt képviselő. 1897. szeptember 13-ikától 1898. július 27-ikéig pedig Groedel Lajos.

Most jön azonban a java! 1898. augusztus 18-ikán bejegyezték igazgatók Kálnoki Bedő Albert volt államtitkár és Pótsa József főispán. Bedő Albert 1903. június 20 ikétől 1906. június 19-ikéig terjedő idő kivételével azóta és most is igazgatósági tag. Ugyancsak igazgatósági tag volt 1900. november 18 ikétől 1903. június 25 ikéig és az 1904. május 31-ike óta máig: Székely György brassói főispán, kit csak a legnagyobb erőfeszítés útján lehetett nemrég menesztetni. Igazgatósági tag volt 1903. június 20 tól november 10-ikéig, tehát miniszterségig: Hieronymi Károly, volt belügyi és kereskedelemügyi miniszter is és az 1906. június 19-ikétől máig dr. Hill

Jenő, illetve 1906. július 17-ikéig az volt Pollatsch Jenő.

Meglehetősen cífra a felügyelő-bizottsági tagok névsora. Ott szerepel: 1895. június hó 27-én Daniel Gábor, a lex-Daniel szerzője, november 18-ának egyik hőse. Ugyanott említették 1894. június 28 ikán: báró Felkiesch Arthur, volt földmívelésügyi miniszter; 1894. szeptember 14-én: Lónyay Sándor, volt képviselő; az 1904. június 28-iki közgyűlésen jelen voltak a többek között: Lator Sándor, szegedi Lukács József, Nesi Pál, dr. Rudnyánszky Jenő stb., s hogy a névsor teljes legyen, felügyelő-bizottsági taggá választották: Baria Odön országgyűlési képviselőt is, kit a közgyűlésen Vecsey Arthur képviselt.

Ime a díszes kompániának megemlékezésre érdemes része. Ezek segítettek a székelyek hóhérait! Ezek adták a céghez a díszet, a politikai befolyást.

A múltban ezek voltak a cinikusok — a cégjegyzék szerint. Hogy a valóságban kik: az is kiderül. Jobbra-balra csapong a felzavart képzelet, bolondabbait-bolondabb hazugságokat kevernek bele a dologba. Meggyanusítanak ártatlan embereket is.

Mielőtt azonban a dolgot folytatnók s mielőtt a parlament előtt levonnók a következtetést; ezek felett egyelőre ítélkezetek már is! Mert ezek tények. A bíróság aktái, a cég hivatalos beadványai alapján, tehát nem gyanúsítás és nem találgatás. Es tények a régi magyar politika és szereplői irtózatot büneiről, amelyekkel közreműködtek saját nemzetük fialnak tökéletesítésén.

Nem pályázunk!

(Az aradi Kossuth-szobor Égye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 18

Bővebben volt már alkalmunk az aradi Kossuth-szobor pályázatának gyenge oldalairól szólni abból a nyilatkozatból kifolyólag, melyet Telcs Ede, az ismert szobrász Aradon tett. Ebben az ügyben ma Telcs a következő sorokat küldötte hozzánk:

Tekintetes Szerkesztőség!

F. hó 11-ikén Herkulesfürdőből Vajdahunyadra utazva, három órát töltöttem Ara-

don s ez időt arra használtam fel, hogy régi iskolatársamat, Balla Frigyes festőművészt felkeressem.

A kávéházban találtam, nagyobb társaságban.

Beszélgetés közben szó esett az aradi Kossuth-szobor pályázatáról is, melyre én azt a megjegyzést tettem, hogy nem pályázom, mert szerintem a pályá-tól feltételek nem megnyugtatók, s azon meggyőződésemmel adtam kifejezést, hogy ily feltételek mellett nem is igen hiszem, hogy komoly művészek részt fognak venni.

A művészek számos tapasztalaton okulva és — azt hszem — jogosan is, az utóbbi időben szakjurt kívánnak, vagy legalább is olyan bírálóbizottságot, melynek több mint fele szakemberekből áll.

Mindezt társaságban, beszélgetés közben, mint egyéni nézetemet és tapasztalatomat mondtam el, nem is sejtve, hogy — részben elferdítve — nyilvánosságra kerül és szenvedélyes vita tárgyát fogja képezni.

Egy szóval: magam sem tudom, hogy miként kerültem ezen ügybe!

Ezek után legyen szabad azt kérdezniem, hogy hol itt a „kilincselés”.

Maradtam kitűnő tisztelettel!

Budapest, 1906. szeptember 17.

Telcs Ede.

Telcs Ede tehát azt állítja, hogy a művészek szakemberekből álló zsűrit kívánnak, vagy legalább is olyan zsűrit, melynek több mint fele szakemberekből áll. Szakember alatt valószínűleg nemcsak szobrászokat ért, hanem minden valószínűség szerint szakértőket is. Nem tudjuk, hogy például Lyka Károly eléggé szakember-e az ő szemében, de épen Telcsről feltételezzük, hogy nemcsak Zaldit és Stroblt ismeri el annak. Ilyen értelemben tehát aláírjuk, hogy a kívánság jogos, mert amint azt hangoztattuk is, semmi szükségünk nincs rá, hogy laikusok kontárkodása révén még egygyel szaporítsuk az elfuserált magyar szobrok számát. De viszont, amint erről is szó volt, nekünk Zala és Strobl sem eléggé szakemberek, mert nem akarunk akadémikus szabályok szerint készült Kánon-szobrot sem. Nekünk egy minden ízében modern, stílusában, felfogásában egyaránt magyar szobor kell, nem valami rokokó, vagy goth-Kossuth, aki az égnek tartja a kezét, papírte-

zugtak a szobák a lármás nyaralóktól, mint a kaptárok. A nagyteremben játszott a cigány valami nyári sūdó-táncmulatságon. Az asztalok előtt ülő emberek fagyaltot ettek, jébe hűtött pezsgőt ittak s törölték a verejtéküket. A tó vize bugyborékol a forrásától. Meleg nyár volt... A lánghullámok paskolták égő tarkókat és a vérünk háborogva zugott... És ekkor én a szürke alkonyatba mentem. Az árnyékok már zöldek, hidegek és higak voltak. A nádas felé haladtam s ott mintha meglegyintett volna valami hűvösség. A zombékokon künn már ott lengett az ősz. A parton magam voltam. Távolban egy szomorú, szürke alak döngött. Valami öreg banya rőzsét, meg száraz leveleket szedett az erdőn, hogy legyen télire fűteni valója. Aztán egy fájósábu öreg asszony jött oda s korsóval merített a tó vizéből. Ez is még az éjjel elutazott. A tavon lenn nehéz vontató hajók mentek. A könnyű és elegáns nyári csónakázók helyett sötét, barátságatlan arcú, bebugyolozott, gyanús emberek szálltak ki a ladikokból. Mikor hazafelé jöttem, már minden házban égett a lámpa. A tűzhelyeken vilgán pattogott a tűz. A háziacskák a gazdaszszonyok ölében doromboltak. Aztán, hogy a faszorba jöttem, láttam a sötétben is, hogy a leveleken rozsdás barnult. A nagy tölgyfa majdnem kopasz volt. A fű száraz, vörös. Mezőpörkölődött a ryári láztól. Az erdő sóhajtozott. Haldoklott. Akkor tudtam meg, hogy vége az idei nyárnak.

Az anya: Valami elszurant felettünk.

A nagyapa: Valami árnyék.

Az apa: Egy denevér.

(A gyerekek tágra nyílt szemmel bámulnak. A lámpa lobog. Hosszu szünet.)

Az anya: Én multkor délután láttam meg először az ősz. Künn ültem a verandán és kinéztem. Egyszer csak egy száraz levél csörögve hullott le a rámámra. Feltekinttem. Az ég mozdulatlan volt s fülledten, nyugodtan bört a földre. A levegő tisztán és üresen fénylött. S ekkor úgy tetszett nekem, mintha a végtelen ősz csend elejét hallottam volna. A gyerekek a tavalyi kopasz karácsonyfát elültették a homokba s a fakó, vedlett aranydiókkal, tépett papiroslancokkal és csempe üvegdiókkal karácsonyt játszottak. Lábujjhegyen nesztelen tipogtek. A zöld gyepágalyak lustán, ernyedten sütkéreztek a bágyasztó nap fűrdőben. Távolban egy kötélén színes ruhák voltak kitergetve s a szűreire kikészített hordók dohos, boros szaga messzire elszállott. Mindenütt az ősz melankóliája lengett s mindez olyan furcsa és szomorú volt. Ma este ugyanezt éreztem. Az ég, a föld, a tárgyak oly különösek voltak, mintha valamilyen váratlan vendég érkezett volna meg.

A nagyapa (elgyengülve): Igazatok van. Én is úgy érzem, mintha valaki itt járna a közelben. Itt az ősz.

(Nagy csend. A vacsorának vége. Egyik

az anya a lámpába néz. A nagyapa, mikor nesztét veszi, hogy nem figyelnek rá, a kapun elillan az erdő felé. A fák között sietve megy kifelé. A tó fénytelenül, ólomszürkén ömlik el a távolban. A zenészek vitorlavásznas emelvényén néhány szék lézeng s vászonköpenyből az alkotmány vasvázának rudja sok helyen kikan-dikál, mint valami sovány lábszár. Egy lélek sem jár az utakon, csak a homályos petroleumlámpa vergődik a piszkos üveglemezek mögött. A nagyapa többször megfordul. Mindenütt süket, üres csönd. A fájó magányosságban többször körültekint, hogy megbizonyosodjék, csakugyan ősz van-e, s egyszerre csak megijed, összeborzad s feltekint, mintha kriptába lépett volna. A tó felé megy, mindig lassabban, végre egy fához dől s haikán, keservesen sirni kezd. Az öregember imbolygó árnyfoltja azután lassan-lassan egészen eltűnik a sötétben.

Az országuton, künn zavaros, bolyhos fellegek között kel a hold s az ősz, beteges holdfény, mint mozdulatlan tűz, ég a háztetőkn s a nyaralók fehér falain. A nyárfák a távolban néha megmozdulnak, de csak halk seiyemsugással s alig mernek zajt kelteni, mintha megapulnának és félnének. A törpe bokrok az árnyékban guggolnak. Halálos csönd. Vak, mozdulatlan éj. A levegőben csak az avar hűvös és fanyar illata reszket.

kereset szorongat és a Kossuth egyéniségéből semmit sem mutat, hacsak a rojtos magyar csizmát nem tartjuk az egyéniséghez tartozónak.

Az, hogy a Telcs kijelentése más formában került hozzánk, mint a hogy ő megtette, az hiba, de mindenestre örvendetes hiba, mert alkalmat adott a nézetek kifejtésére a zsűrit illetőleg. Ami pedig a kilincselést illeti: örömmel látjuk, ha egy magyar művész nem kilincsel zsűritagok kegyeiért. Mert a legtöbb bizony kilincsel, amit Telcs Ede legalább olyan jól tud, mint mi.

Cseresnyés tisztviselői.

(A kinevezett alispán fegyelmi ügye)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Csanádvármegyének sok baja van azokkal a tisztviselőkkel, akiket Cseresnyés János, a törvénytelen kormány főispánja nevezett ki az elmozdított megyei tisztviselők helyébe.

Csanádmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya ma délelőtt 10 órakor ülést tartott Návay Tamás főispán elnöklésével, amelyen Farkas László volt árvaszéki elnök, a Cseresnyés János által helyettesített alispán és Barna Sándor volt megyei árvaszéki elnök, helyettesített árvaszéki elnök fegyelmi ügyében hozott határozatot.

A vármegyének ez a két tisztviselője tudvalevőleg nem vette annak idején tudomásul a változott viszonyokat, mindakettő ragaszkodott a Cseresnyés-féle kinevezéshez s régi hivatalukat az alkotmány helyreállta óta el se foglalták, sőt Barna írásban jelentette be, hogy ő árvaszéki elnök — tulajdonképpen másodelnök — s más hivatalt nem vállalt.

A fegyelmi választmány, amelynek tagjai Justh Gyula és Návay Lajos dr. országgyűlési képviselők és Groó Vilmos kir. tanfelügyelő, előadója pedig Geller Béla kir. államépítészeti főmérnök volt, egyhangulag a következő határozatot hozta:

A fegyelmi választmány az iratok nyomán azt találja, hogy Farkas László az árvaszéki elnöki állásról lemondottnak, illetve az árvaszéki elnöki állása megüresedettnek tekintendő.

Ugyanis Farkas László az alispáni végleges helyettesítést elfogadta és az alispáni hivatalt tényleg elfoglalta, mi által előző állása megüresedett, nem té én erre nézve különbséggel, hogy Cseresnyés János volt kinevezett főispán az alispáni végleges helyettesítést törvény ellenesen eszközölte, mert az előbbi állás megüresedésére elégséges az, ha egy tisztviselő azt elhagyja és más állást tényleg elfoglal és nem nyerheti vissza régi állását azért, mert újabb alkalmaztatása bármilyen okból semmisül.

A jelen esetben Farkas László árvaszéki elnöki állása annál inkább veendő megüresedettnek, mert a Cseresnyés János volt kinevezett főispán elnöklete alatt 1906. évi március hó 14-én tartott közigazgatási bizottsági ülésen, melyben Farkas László is részt vett, Cseresnyés János volt kinevezett főispán bejelentette, hogy Farkas László volt árvaszéki elnök alispánná történt helyettesítése folytán a megüresedett árvaszéki elnöki állást Barna Sándor volt árvaszéki elnökkel töltötte be. A m. kir. közigazgatási bíróságnak 4227—1906. szám alatti ítéletéből is látszik, hogy ezen bíróság az árvaszéki elnöki állást megüresedettnek vette, mert az ítélet indokolásában Farkas Lászlóról mint korábban volt árvaszéki elnökről szól.

Habár ezek szerint a fegyelmi választmány Farkas Lászlót árvaszéki elnöknek nem tekinté, mégis — figyelemmel az 1898. évi XXIII. tc.

1. §-ának utolsó bekezdésében foglaltakra — bírói hatáskörében levőnek találja, hogy Farkas László volt árvaszéki elnökre nézve fegyelmi véghatározatot hozzon. Azonban mielőtt a fegyelmi ügyben érdemlegesen határozna, szükségesnek tartja, hogy a vármegye törvényhatósági bizottsága arra nézve, hogy az állást megüresedettnek veszi-e, határozatot hozzon, minthogy ez a kérdés a törvényhatósági bizottság hatáskörébe tartozik.

Ennélfogva, mielőtt az ügy érdemében döntene, elhatározza, hogy az iratok e tárgyban való határozathozatal végett a vármegye közgyűlése elé terjesztessék és kéri a törvényhatósági bizottságot, hogy határozatát jogerősség után az összes iratok kapcsán, a fegyelmi választmányhoz küldje vissza, amikor is a fegyelmi választmány az illetékes hatóság határozata nyomán tájékozva lesz, hogy a fegyelmi ügyet hivatalban lévő tisztviselő vagy hivataláról lemondott tisztviselő irányában tárgyalja-e és ehhez képest véghatározatot hozhasson.

Az elégedetlen vasutasok.

Sztrájk olasz módra.

Miért késnek a vonatok?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

A magyar királyi államvasutak alkalmazottainak két évvel ezelőtt kitört sztrájkját megtörte a kormány. A vasutasok anyagi helyzetén azóta javítottak, de szolgálati beosztásuk, tulterhelésük miatt állandóak a panaszok. A vasutasok nincsenek megelégedve helyzetükkel és ezt számos gyűlésen, értekezleten ki is fejezték. Kiváltképpen a forgalmi személyzet panaszkodik nehéz szolgálata, tulterhelése miatt.

A vasutasok mindenesetre igyekeznek javítani helyzetükön. A sztrájk fegyveréhez azonban nem nyulhatnak. Az nem hozná meg a kívánt eredményt. Olyan eszközökhöz nyulnak tehát a vasutasok, amely már az olasz vasutasokat is győzelemhez juttatta. Betartják az üzletszabályokat és a forgalmi rendelkezéseket s ez az elhatározásuk veszedelmesebb még a sztrájknál is.

A közönség egy idő óta tapasztalhatja, hogy az összes vonatok állandóan és rendszeresen késnek. Ennek az oka nem más, minthogy a vasutasok egy része némely tekintetben már is alkalmazni kezdi az olasz módszert. A vonatok elindulásának, üzemben tartásának olyan szabályai vannak, amelyeket ma egyáltalán nem tartanak be. Az élet, a gyakorlat megtanította a vasutasokat egy könnyebb, egyszerűbb, gyakorlatibb eljárásra és így nem is követelik tőlük a szabályzatok pontos betartását, mert ez azt jelentené, hogy a vonatoknak minden nagyobb állomáson közel egy óráig kellene vesztegelniük, míg a fűtő, a gépész, a vonatvezető, a kalauz és a kocsivizsgáló az összes előírt elővigyázati intézkedéseket megtennék. A menetrendet, amelyet a gyakorlat napján állítottak össze, betartani nem lehetne.

Olaszországban sikerült a vasutasoknak ezen a módon kivívniuk kivánságaikat. Most a magyar vasutasok is ehhez a fegyverhez akarnak nyulni. Fokozatosan már meg is kezdik és bizonyos tekintetekben már is

ragaszkodnak a szabályokhoz. A vonatoknak állandó 20—25 percnyi késését ez okozza és csak az kell, hogy minden vasutas szigorúan betartsa a szabályokat, — a közlekedés lehetetlen lesz.

Az üzletvezetőségek hivatalosan még nem szereztek tudomást a mozgalomról, de az igazgatóság utasítására már is mindent megtesznek, hogy a vasutasokat szándékuk és tervük megvalósításától eltérítsék. Eltiltani őket a szabályok betartásától pedig valóban nem lehet és nevetséges dolog volna.

Irsayt visszahelyezik.

(Istentisztelet a csűrben.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Éénk emlékezetében él még mindenkinek az a betéken keresztül húzódó botrány, a melynek központjában Irsay József kolozsvári református plébános és országgyűlési képviselő állott, s a mely akkortájt valósággal fölkorbácsolta a magyar közvélemény minden rétegét.

A botrány okozója, Irsay József plébános állítólag tiltott viszonyban élt egy kolozsvári ezredesnével, a kinek férje valahol Boszniában teljesíti hivatását. A szerelem köpönyegbe alatt az asszonynyal váltókat íratott alá, a melyeket értékesített, némely adósságát kifizette, sőt házat is vásároltatott magának véle. A kolozsvári egyházi hatóság megvizsgálván az ügyet, Irsay Józsefet ezelőtt körülből két hónappal felfüggesztette papi állásától s eltiltotta őt a vallásgyakorlattól.

Az egyházi hatóság ítélete megnyugvást keltett mindenütt, csak éppen a kolozsvári hívők között nem, a kik végtelen ragaszkodással viseltettek állítólag rossz utra tért lelkipásztoruk iránt s a felfüggesztés után is minden erejükkel melléje szegődtek.

Irsay tagadta a terhére rótt cselekményt s a hívők hittek neki. Az eklézsiának körülből hatzár tagja elhatározta, hogy a mennyiben Irsay egyházi hatósága nem szolgáltat kellő elégtételt papjuknak, illetve őt állásába vissza nem helyezi: megváltoztatja hitét.

Az így megfenyegetett egyházközség tanácsstalanul állott. Irsay nem mozdult el Kolozsvárról s hívei nem jártak templomba, hanem csűrökben s más helyeken hallgatták kedvelt papjuk prédikációját. Hosszas tanácskozás után a presbiterium elhatározta, hogy a fenhatóság s Irsay hívei köréből kilenc tagú bizottságot küld ki, a mely a béke érdekében tárgyalásokat indítson, hangsúlyozván azt is, hogy Irsaynak nem lett volna szabad csűrökben istentiszteletet tartani.

Irsay hívei erre gyűlést tartottak s miközben megválasztották a békéltető-bizottságba kiküldendő kilenc tagot, kijelentették, hogy a csűrökben tartott istentiszteletek egyáltalán nem kárhóztatandók, mert hiszen a külföldön mindig más-más háznál gyűlnek össze a hívők. Felolvasták még azoknak a névsorát is, a kik abban az esetben, ha Irsayt vissza nem helyezik, kitérnek. A gyűlésen Irsay is beszélt és kijelentette, hogy ha hívőit az egyháztól kiüldözik, ő követi őket.

A békéltető bizottság tegnap összeült s — a — mint Kolozsvárról jelentik — megállapodott a presbiteriummal, hogy Irsay Józsefet perújítás alapján visszahelyezék állásába.

A határozat Kolozsvárott nagy megnyugvást keltett.

Stolipin országa.

Megostromolt javító intézet.

Kirabolt katonai őrség.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 18.

Oroszországban mindenki elítélte Stolipin híres kormányprogramját, amely teljesen eltévesztette azt a célt, amelyre szánva volt. Nem elégitette ki a reakció pártját, mert a liberalizmusnak szerinte tulságos engedményeket tesz; de nem elégitette ki a másik szélsőséget, a radikális hivatást sem, mert ezek a monarchizmusban látják az összes bajoknak kuforrását. A mérsékelt liberálisok vagy kadettek pártja szintén a legnagyobb bizalmatlansággal fogadta a kormányprogramot, amely a statárium és a bitófa kíséretében jelent meg. Es hogy ez az utóbbi, amely pedig az egyedüli lehetséges párt volna ma Oroszországban, végképen elidegenedjék a kormánytól, arra nézve épen elég volt az a tiltó rendelet, amely a kadettek kongresszusának megtartását lehetetlenné tette.

Mai távirataink a következők:

Trepov temetése.

Pétervár, szeptember 18. Trepov temetése e hó 19-én, a cár visszaérkezése után lesz Peterhofban.

Fétevár, szeptember 18. A kadetpárt-hoz közelálló körökben azt beszélnek, hogy a svéd kormány visszautasította a párt egy képviselőjének azt a kérelmét, hogy Stockholmban tarthasson a párt kongresszust. A visszautasítás nemzetközi politikai okokból történt.

Pétervár, szeptember 18. A lapok jelentése szerint Stolipin miniszterelnök az előtte megjelent Gunsburg bárónak és Schossberg ügyvédnek azt mondta, hogy mitsem tud arról, hogy a siedlcei zsidókat a haditörvényszék elé fogják állítani. Az ily intézkedést nem is tartja kívánatosnak és ebben a szellemben utasítást fog küldeni a siedlcei főkörmányzónak.

Vér és rablás.

Pétervár, szept. 18. Bakuból jelenti a Kaspí című lap, hogy szeptember 10-én 4 órakor reggel a várostól nem messze fekvő löporkamrákból három jelzőröppentyű emelkedett a magasba. Azonnal kozákokat és gyalogosokat küldtek oda és ekkor kitűnt, hogy hajnalban három órakor néhány ismeretlen ember, akikkel az őrség egy tagja összejárt, az egész tizennégy tagból álló őrséget lefegyverezte és a bombapincékből nagymennyiségű löveget és robbanószerűt rabolt, mire három matrózzal együtt elmenekültek. Az őrség még hátralévő részét letartóztatták.

Varsó, szept. 18. Egy negyven fős banda tegnap éjjel megtámadta a mokstovi elővárosban lévő javítóintézetet, ahol hetven politikai foglyot őriznek. Egy őrséget észrevéve a kíséretet, lövésekkel elűzte a bandát. Öten megsebesültek és ezeket letartóztatták.

Pétervár, szept. 18. A baku-i tisztek felhívást tettek közzé, melyben figyelmeztetik a lakosságot, hogy azonnal lövetni fognak a házakra, mihelyest valamelyik tiszt gyilkos kézzel elesik.

A cári család.

Pétervár, szept. 18. A cári pár a trónörökösrel a Standard yachton néhány na-

pig kirándulást tett a finn öbölbe. E kirándulás tisztán a cár üdülésére szolgált, aki, valamint III. Sándor cár, évenként megteszi ezt az utazást. E kirándulás folyamán vadászatok is vannak. Mindazon kombinációk, a melyeket a külföldi lapok ehhez az utazáshoz fűztek, teljesen alaptalanok.

London, szept. 18. Kopenhágából jelentik a Daily Mail-nak: Az özvegy cárné tegnap délután először hagyta el a Sarkcsillag yacht fedélzetét és a szárazföldre ment, miután ezt megelőzőleg már tizenhét napig tartózkodott a dán vizeken, anélkül, hogy a yachtot elhagyta volna. Az özvegy cárné Alexandra angol királynéval kocsin a királyi kastélyba hajtatott, miközben egész sereg detektív kísérte. Az özvegy cárné, hir szerint, nagyon jól érzi magát. A cár tegnap sürgönyileg tudakozódott anyja állapotáról és hozzátette, hogy az esetben, ha anyja állapota meg nem javult, ő maga Kopenhágába utazik.

Halál után.

(A belügyminiszter a halotthamvasztás mellett.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek a hivatalos lapban közzétett körrendeletete „az exhumálás és halotthamvasztás tárgyában” eklatánsan bizonyítja a halotthamvasztás szükségességét mellett.

Ugyanis a szóban forgó rendelet szerint a fertőző betegségben elhaltak hulláinak exhumálására és szállítására engedély csak az elhalálozástól számított egy év elteltével adható. Vagyis más szavakkal azt mondja a belügyminiszter, hogy a fertőző betegségben elhaltaknál a fertőző baktériumok legalább egy évig léteznek inficiálhatnak és ez okból csak egy év múltán engedély meg az exhumálást és elszállítását.

Pedig téves az a hit, hogy a fertőző baktériumok egy éven belül elpusztulnak. Mert elismert szaktekintélyek bizonyítják, hogy a betegség baktériumok a föld alatt 10—15 év múlva sem enyésznek el és a sír megbolygatása után is inficiálnak. Eppen ezért Dél-Amerikában és Japánban a fertőző betegségben elhaltaknál az elhamvasztás kötelező. Viszont a leghitelesebbnek nevezhető vizsgálatok eredményével be van igazolva, hogy az elégetett holttest hamujában nyoma sincs a fertőző anyagnak.

A kiadott rendelet tehát csak fokozhatja és indokaiban megerősítheti a halotthamvasztás érdekében indított mozgalmat, melyet immár az egész művelt világ magáévá tett.

Nem rég történt, hogy Budapesten a Gízella-téren, a csatornázási munkálatok közben hullacsontok egy egész tömegére akadtak és konstatálták, hogy azon a helyen kétszáz év előtt még temető volt. Ha meggondoljuk, hogy a baktériumok mennyire megfertőztetik a talajt és ezzel együtt a vizet, akkor meg tudjuk magunknak magyarázni a nagy folyamok mentén akárhányszor kideríthetetlen okokból hirtelen fellépő járványokat.

A halotthamvasztás híve a szóban forgó rendeletet, bár az — közegészségügyi szempontból — nem teljesen kielégítő, mégis a múlttal szemben nagy eredménynek tekintik, melyből a további küzdelmekre kiartást és erőt merítenek.

A papirgyárban újra dolgoznak.

(A munkások visszatértek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Az aradi szalmaanyag-gyárnál kitört sztrájk-kal kapcsolatosan, a sikertelen békéltetési tárgyalások után megirtuk, hogy az esetben, ha a sztrájkolók rövid időn belül nem állanak munkába, a gyár igazgatóságának eltökélt szándéka az üzem beszüntetése és az aradi gyár még feldolgozatlan szalmaanyagának a vállalat egy másik gyárába való átvitele. Ez most — mint értesülünk — még sem fog megtörténni, mert a sztrájkolók egy része belátván küzdelmének medő voltát, újból felvette a munkát.

A sztrájk beszüntetéséről alábbi tudósításunk szól:

Az aradi szalmaanyag-gyár sztrájkba lépett munkásai közül huszan tegnap megjelentek a gyár igazgatóságánál és kijelentették, hogy hajlandók ismét munkába állani. Németi Emil üzemvezető igazgató a munkások ezen kijelentését tudomásul vette és akceptálta őket, de tudtukra adta egyúttal azt is, hogy a békéltetési tárgyalások alkalmával Tennenbaum Lajos igazgatósági tag által kikötésbe helyezett öt százalékos béremelést most már nem adhatja meg, mert a béremelés csak addig volt kötelező az igazgatóságra, amíg a munkások a tárgyalásokat végkép meg nem szakították és míg a munkakönyvek át nem tétettek az iparhatósághoz.

A munkások ennek dacára hajlandóknak mutatkoztak a munkára és a gyár üzeme ma reggel már újból meg is indult. A még sztrájkban lévőket pótlására Németi igazgató huszonegy idegen munkást is felfogadott, úgy hogy ma már negyvenegy munkás dolgozott a gyárban. Valószínű, hogy a még sztrájkoló munkások szintén abban hagyják a sztrájkot és már holnap vagy holnapután munkába lépnek. Ez esetben a gyár ismét megindítja a teljes üzemet.

A battonyai csendőrmester büne.

Hegyi Antal vádlóját letartóztatták.

Hamisított végrendelet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Nagy feltűnést keltő hír jelentenek lapunknak Csongrádról. Egy csendőrszervező letartóztatásáról szól ez a hír, aki Hegyi Antalnak imént letárgyalt pörében mint vádló és mint koronatanu sz reptelt.

Bogdán József, jelenleg battonyai csendőrszervezőt, Hegyi Antal volt csongrádi esperes vádlóját, aki a fogoly papot annak idején olyan erélyes kézzel vezette Lausán csongrádi járásbíró elé, végrendelet-hamisítás, hamis eskü és hamis tanúadás alapos gyanuja miatt Spalla Aurél kerületi csendőrszázados letartóztatta és a szentesi csendőrkaszárnya fogházába szállíttatta. Az eset részletei ezek:

Bogdán József volt csongrádi, jelenleg battonyai csendőrszervező pár heti szabadságot kapott, hogy Csongrádon folyamatba tett örökösödési perében eljárhasson.

A csendőr Sándor Bánfi Antal nevű elhalt rokonának tekintélyes hagyatékára tartott igényt. A végrendelet szabályszerűen volt kiállítva. Bogdán ezenkívül négy tanura is hivatkozott, mint akiknek tudomásuk van arról, hogy Bánfi Antal öt jelöltet ki halála előtt minden vagyona örökösének.

A hagyatéki pert f. évi július havában tárgyalják először. Már akkor alapos gyanuokok

merültek fel, hogy Bogdán József a végrendeletet hamisította. Ezek a gyanúkok az ügy mostani behatóbb vizsgálata után annyira súlyosbodtak, hogy tegnap elrendelték az őrsvezető letartóztatását.

Spalla Aurél csendőrszázados Bogdánt Csongrádon elfogta s a szentesi szarnyparancsnokság fogházába kísértette. A csendőrszervező ellen okirathamisítás s a hagyatéki tárgyalás alkalmával elkövetett hamis eskü és hamis tanúzásra való rábírás miatt teszik folyamatba az eljárást.

Bogdán József a Hegyi Antal pörének tárgyalásakor általánosan felült jól megtermett, dallás alakjával. Ő vallott a leghatározottabban Hegyi ellen s oly terhelő adatokat is felhozott, amelyekről más tanúnak nem volt tudomása. Még is esküdtött olyan dologra, amiről kilenc földműves azt állította, hogy nem igaz. A történetek persze teljesen lerontják a dallás őrsvezető által a Hegyi-ügyben tett tanuvallomás hiteltét is. A bíróság ugyan nem igen vette komoly számba ezt a vallomást a volt csongrádi papnak felementéssel végződött ügyében.

Gradisteanu jelentkezik.

Elégtételt akar adni.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18

Hogy Goluchowski Agenor gróf, a szép szakállú polják diplomata milyen kedélyesen fogja fel a konstanciái botrányos affért, arra igen jellemző az alábbi kommuniké, melyet tegnap küldött szét Béceből a külügyminisztérium:

A magyar lapok folytatják a Kutsera-Gradisteanu ügy pertraktálását és abból a szempontból indulnak ki, hogy a román kormány ez ügyben külügyi képviselőtünknek nem adott kellő elégtételt. El téves nézet helyreigazítására szolgáljon a román kormány részéről történt lépésekre vonatkozó hivatalos jelentések rövid kivonata. Mielőtt a bukaresti diplomáciai ügyvivő Kutsera konstanciái konzultól távirati jelentést kapott annak Gradisteanu-val való afféjéről, Szapáry Lőrinc gróf ügyvivő azonnal felkérte a román külügyminisztert, hogy intézkedjék, hogy a konzul elégtételt kapjon. Az ügyvivő a román kormánynál az ügy kielégítő elintézésére irányuló nagy készséggel találkozott. A konstanciái prefektus, valamint a rendőrfőnök látogatást tettek a konzulnál és sajnálatuknak adták kifejezést. Néhány órával az incidens után megindult a büntetőbíróági vizsgálat és Lachovary tábornok a román kormány nevében sajnálatát fejezte ki az incidens felett, kijelentve egyúttal, hogy a közvélemény és a román kormány Gradisteanu kirohanását élesen elítéli. E tényállásból kitűnik, hogy a román kormány, valamint a helyi hatóságok az ügyet a legkorrektebb és legbarátságosabb módon intézték el. A mennyiben az affér a kormányok közötti viszonyt érinti, a megadott elégtétel teljesen kielégítőnek (?) tekintendő. A mennyiben pedig az incidensnek személyi jellege van, annak elintézése tisztán a két fél magánügye. (?)

Ebből kitűnik, hogy a román kormány semmit sem tett, hogy az inzultált konzul elégtételt kapjon. A konstanciái rendőrfőnök volt az egyetlen „diplomata”, ki sajnálkozását fejezte ki a történetek felett. Gradisteanu, tudva, hogy ki áll a háta mögött, megszökött az elégtételadás elől, s biztosra vehető, hogy a kedélyek csillapultával Kutsera konzult is kellemetlenkedéséért vissza fogják hívni állomáshelyéről. És ezzel az ügy be lesz fejezve — mind a két kormány megaláztatására.

Gradisteanu különben, látván ezt a kedélyes helyzetet, egyszerre nagy hőssé vedlett. Előbb pimasz módon sértegetett hölgyeket és utcai néppel inzultáltatta a konzult, azután gyáván kibújt az elégtételadás alól, — most azonban jelentkezik. Azt jelenti egy tudósítás, hogy Gradisteanu Péter, a román kultúrigea elnöke Kutsera konstanciái konzul egyik segédjének, csanádi Sessler Józsefnek ezt a levelet írta:

Uram! Ama eset következtében, amely szeptember 2-án Konstancában köztem és Kutsera ur közt lejátszódott, én szeptember 9-én Sidorovici urral, az ottani konzulátus titkárával éppen olyan időben jöttem hozzám azzal a kívánsággal, hogy nevezem meg segédeimet, amikor egy fontos ügyben Bukarestbe kellett utaznom. Bár én nyolc napig hiába vártam Kutsera urnak ezt a lépését, kijelenttem önöknek, hogy rendelkezésükre állok, de csak Bukarestben, ahol segédeimmel is érintkezésbe léphetnek. Eddig önöktől idevonatkozólag értesítést nem kaptam. Magyar lapokban azonban azt olvasom, hogy gédéimet sem neveztem meg s nem vagyok hajlandó az elégtételadásra. Minden félreértés elkerülése végett, hogy ezt a tisztán személyes ügyet befejezzem, ezennel írásban is közlöm önökkel, hogy én Bukarestbe érkezésem óta rendelkezésükre állok, hogy segédeimet magnevezem és végül, hogy szeptember 16-ának estéig várok. Ha önök addig nem jelentkeznek, az ügyet a magam részéről befejezettnek nyilvánítom. Tisztelettel Gradisteanu Péter.

Gradisteanu segédei: Dunca tábornok és Florescu Sándor. csak az a kérdés most már, hogy kell-e ez az elkésett elégtétel Kutserának és hogy milyen elégtételeire hajlandó az a szájhős ige-elnök, akinek eddig is sok elintézetlen piszkos ügye van.

Andrássy beszámolója.

A belügyminiszter ünneplése Kassán.

Politikai nyilatkozatok.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 18.

Ma délután mondotta el beszámolóját Kassán Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, akit ünnepi díszben fogadott a város. A belügyminiszter ezuttal először ment le kerületébe, hogy mint ennek képviselője beszámolót mondjon. Andrássy beszámolója az alkotmánypártnak csaknem valamennyi és a többi koalíciós pártoknak is számos tagja Kassára utazott. A mai nap politikai eseményéről az alábbi távirati tudósításunk számol be:

(A fogadtatás.)

Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek ma délutánra jelzett érkezését Kassa város ünnepi díszben várta. Az utcákat fellobogózták és a bevonulási utvonala mentén Andrássy-képeket függesztettek ki. Abaujtorna és Zemplénmegye előkelettsége és a különböző pártállású képviselők egyre örvöltek a városba. A belügyminiszter pártjából, az alkotmány pártból a következők utaztak Kassára: Thoroczkay Miklós gróf, Oberth Károly, László Mihály, Gratz Gusztáv, Burdai Szilárd, László László, Basse Miklós, Mihalovits Eda, Fodor Kálmán, Uich Jenő, Sztojanovics Iván báró, Raisz Aladár, Csépreghy István, Szereday Aladár, Nehrebeczky György, Markhot Aladár, Markbreit Gyula, Czibur Ber

talán, Szivák Imre, Esterházy Móric gróf, Budai Barna orsz. képviselő, Bittó Dénes pozsonyi főispán, Neuman Árpád, Bezilla Nándor, Huszár Elemér kultúrgok és még igen számosan a párt előkelőségeiből. Több függetlenségi és néppárti képviselő is megjelent.

Reggel nyolc órakor nagy küldöttség ment Andrássy elé Szikszóra, ahol a belügyminisztert Puky Endre dr. alispán üdvözölte, a megyei függetlenségi párt nevében pedig Hammersberg László országgyűlési képviselő. Andrássy válaszában kiemelte nagy szeretetét, amely Abauj-tornamegyéhez fűzi. A választ követő hosszas éljenzés után Kassáig rohozott tovább a vonat, amelyre Andrássy Töketerébésről jövet, Miskolcon szállott föl.

A minisztert és kíséretét hozó gyorsvonat félórai késéssel rohozott be a kassai pályaudvarra, amelyet a közönség a szorongásig megtöltött. Andrássyt, aki Semsey László és Zichy Károly gróf kíséretében szállt ki a vonatból, a jelenlevők zajos éljenzéssel fogadták. Rakovszky Endre főispán megleghangu beszéddel üdvözölte a minisztert, aki erre lelkes szavakkal válaszolt. Majd Eder Ödön polgármester üdvözlését fogadta. Az állomás előtt egész kocsiábró, igen sok négyes fogat várta a vendégeket.

A menetet Váczy József rendőrkapitány nyitotta meg, majd a jogászok díszes bandériuma következett, akik Rákóczi-korabeli ruhát viseltek. Ezután jött Andrássy, aki Dókus Ecnő zempléni alispán remekül díszített ötös fogatán ült. A következő kocsi Rakovszky Endre főispánt és Abrányi Kornélt, a sajtóiroda főnökét vitte. Azután vagy harmincöt négyes fogat következett a vendégekkel. Az utvonat több ezer főnyi közönség szállotta meg, amely Andrássyt állandóan viharos ovációban részesítette és kocsiját virágokkal árasztotta el.

(A honvéd-szobornál.)

A miniszter a Schalkház szállodában szállott meg. — Később Rakovszky Endre főispánnal a megyeházához, majd a honvédszoborhoz ment. A honvédszobrot Andrássy eme szavak kíséretében koszoruzta meg:

— Kegyeletünk jeléül leteszem e koszort az alkotmánypárt nevében, a dicső hősök emlékére.

Érdekes, hogy a miniszter fogadtatásán a kassai szocialista párt is életjelet adott magáról. A bevonulás előtt az utcákon és a pályaudvaron repülő plakátokat osztogattak, a melyben megengedik elvtársaiknak, hogy megbílgassák Andrássy beszámolóját; viszont kijelentik, hogy ha Andrássy nyilatkozataival félre akarná vezetni a közvéleményt és programja fordítás lenne, a jövőre lehetetlenné teszik a miniszternek a Kassán való szereplést.

(A beszámoló.)

A miniszter fél órkor a vele együtt érkezett képviselőkkel a szálló nagytermébe ment, amelyet zsúfolásig megtöltött a közönség. Az éljenzés csillapultával és az üdvözlő beszédek után Andrássy nagyhatású politikai beszédet tartott.

Beszéde elején a lefolyt válság történetével foglalkozott. Kiemelte, hogy főtörkvése az volt, hogy a válságot végleges kibontakozás kövesse. Ez a törkvés azonban nem valósult meg. Így jött létre az a megegyezés, amelynek alapján a mai szituáció beállott. A mostani helyzetet, a mely a paktum alapján áll, aszerint kell megítélni, hogy vajjon elérhető-e azt, amire ő a válság alatt törekedett, vagyis, hogy a nemzetet és a koronát egy állásponttra tudja-e hozni? Azt azonban, hogy sikerült-e vagy nem, csak a paktum lejártakor lehet megtudni. Addig az a cél, hogy a mai helyzetet a nemzetre minél

hasznosabbá lehessen tenni és minél többet lehessen elérni az országos és a nemzeti érdekek megvalósításából.

Ezekután áttért a saját tárcájához tartozó reformokra. Kiemelte az alkotmánybiztosító intézkedések és a választói jog reformját, amelylyel azonban az állam feltétlenül meg fogja őrizni nemzeti jellegét és érdekeit. A kormány tervéről a következőképen nyilatkozott:

A kormány legelső és legfőbb feladata előkészíteni azt a teljes meg egyezést a király és a nemzet között, amelyet a múltban létrehozni nem sikerült. Ezenkívül vállalkoznia kellett a kormányának több nagy fontosságú reform keresztülvételére. Az első feladat a kiegyezés Auszriával. Ebben a kormány két fő álláspontot foglal el: az egyik a szövetségnek szerződésessé való átalakítása, a másik az, hogy ennek a szerződésnek legalább is oly jónak kell lennie, mint a Szóll-Körber-féle kiegyezésnek. A kiegyezésen kívül a legfontosabb reformok egyike a parlamentáris alkotmányforma megerősítése és ennek keretében különösen az önkormányzat megerősítése. Ezen közigazgatási reformnál két szempont vezérel a kormányt, az első az, hogy a reform a magyar állameszme szolgáltatásban álljon és maradjon, a másik szempont pedig az, hogy a reform az alkotmányos parlamentáris kormányrendszernek természetes alapja legyen. Ami az általános választói jogot illeti, kijelenti, hogy nem akar köteleessé alól kibujni és ha ellentétbe kerülne meggyőződésével, levonná a következőt. Foglalkozott már a javaslattal. A választói törvényt a kerületek megbeszélése nélkül megvalósítani nem lehet. Ehhez pedig statisztikai adatok kellenek és ezért késik a reform.

Végül kijelentette, hogy amint a függetlenségi párt a mai alakulásban fentarthatta elvett, úgy ő is ragaszkodik saját elveihez. Ha a kölcsönös lejjártás és a közös célokra való törekvés sikerül, reméli, hogy azután is fennmarad a jó viszony.

Andrássy beszéde közben sokszor felhangzott az éljenzés és megújult, amikor beszédét befejezte.

A beszámoló után Andrássy a kassai tisztviselők küldöttségét fogadta.

Este fél kilenckor a Schalk-ház-szálló disztermében bankett volt, amelyen Andrássy Gyula gróf is felszólalt és méltatván a városok fontosságát, áltette Kassa városát.

A milliók regénye.

A nagy Teréz álma.

(Humbertné nyilatkozik.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Humbertné ismét Párisban van. A zsenális szédelgő asszonyt a minap tudvalevően szabadon bocsátották s azóta a közfigyelem megint erre az asszonyra fordul, mindenki kíváncsi, hogy mit csinál, hogyan él és felveszi-e azt a sokat emlegetett harcot, amelynek végén — mint ő mondja — végre megszerzi a Crawford-féle milliókat? A nagy Teréz, valahányszor meglátogatták a börtönben, sohasem mulasztotta el hangoztatni azt, hogy az óriási vagyont meg fogja szerezni és meggyőzi az országot, hogy sohasem csalt.

Humbertné a szabadulásakor egyenesen Párisba utazott. Párisba érkezve, mindössze tizenegy frankja maradt abból az összegből, amelyet a börtönigazgatótól kapott, mint a rabsága alatt munkájával szerzett keresményét. A híres asszony ezzel a jelentéktelen summával állított be a Rivoli-szállóba, ahol madame Henry né

alatt vett szobát. Már ez a név is félig program, a nagy Teréz ugyanis ezen név alatt szédelgte át fél Spanyolországot. A hotelben töltötte a délelőt, déiben pedig lement az utcára, ahol fogadta — az újságtudósítókat. A híres asszony rögtön a milliókról kezdett beszélni, még pedig meglehetősen lelkes dítirambusokban. Ime egy kis szemelvény:

— A milliók az enyémekek lesznek! . . . Tu dom, hol vannak. Egy palotában, amely akár királynak szolgálhatna szállásául. A Crawford-lakna: ott és én is jártam már abban a kastélyban. Láttam a vagyonomat. Nagy szekrényekbe van bezárva. Irtózatosan sok a pénz. Csupa arany. Igaz, hogy egyszer voltam ott, de odatalálnék akár behunyt szemmel is. Egy nagy pályaudvar közelében laknak, a pályaudvartól alig száz lépésnyire. Az ember előbb jobbra megy, aztán befordul egy mellékutcába, balra, ott laknak. Felmegyek, csengetek és így szólok: „En vagyok itt, Humbertné!” Es ez elég lesz...

Az újságíróknak azonban nem volt elég és tovább kérdezősködtek. Teréz nem jött zavarba, felelt, könnyedén, minden megerősítés nélkül. Mint egyébkor, most is meggyőződéssel teljesen, úgy hogy az embernek szinte kedve lett volna bizni benne és kölcsönrel szolgálni a holdban levő millióra. De ha déiben még bizott Humbertné, annál kétségbeesettebb volt este.

A délutánt ugyanis arra használta, hogy a hozzátartozóit keresse fel. Járt a bátyjánál, Daurignac Remsin-nél, aztán a férje és a leánya, majd pedig Laberi mesternek, a védőügyvédjének lakásán. Zárt ajtókra talált mindenütt. Nem volt közülük senki sem Párisban. Es akik este interjuváltak meg Terézt, azokkal már igen siralmas hangon beszélt. Panaszkodott, hogy a családja elfordult tőle. Nem akarnak tudni róla és ezzel megtörik az energiáját. A délutáni kocsi 8 frankjába került, amit ha levon tizenegy franknyi vagyonából, három frankja marad mindössze. Ebből kell majd kifizetni a hotelt. Am Teréz még a kétségbeesésében is optimista: bizik abban, hogy tizenötezer frank honoráriumot kap egyik nagy párisi újságtól, a melynek számára meg fogja írni az — emlékiratait.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Patti búcsúzik.

Arad, szeptember 18.

Patti Adelina, a világhírű művésznő, közel ötven esztendői színészkedés után visszavonul a színházról és bucsút mond annak a színes világnak, amelyben annyi dicsőség és öröm érte.

Még gyermek volt, amikor színpadra lépett. Atyja — így mesélte ő maga egyszer — szicíliai és anyja római származású volt. Patti Adelina különben azok közé a kevesek közé tartozott, akik család nélkül szerepeltek és sohasem használtak színpadi nevet. Szülei operanékesek voltak. Amikor azonban a művészár impresszáriója megbukott, a szülők hétesztendő leányukat is arra kényszerítették, hogy a színpadon lépjen. A kisi gyermek, akit állványra kellett állítani, hogy a közönséget meglássa, óriási sikereket ért el és így a Patti család csakhamar jómódúba került.

Ebben az időben történt, hogy sógorságba jutottak Strakosch impresszáriójával is, aki egy Ullmann nevű vállalkozóval együtt Newyorkban egy olasz operát építtetett, amelynek csakhamar a kis Adelina lett a legünnepeltebb művészcsoja. Legelső jelentősebb sikerét 1859-ben érte el a „Lucia di Lammermoor” operában. A newyorki társadalom csakhamar kedvencévé fogadta és rövid idő múltán egész Amerikát bejárta csodás művészetének híre. Nemsokára nagy hangversenykörútra is indult és különösen

Bostonban, Filadelfiában, meg a többi nagy amerikai városban ért el jelentősebb sikereket.

Európába csak 1861-ben jött és először a Coventgarden színház színpadán lépett fel. Az európai kritika nagyon szigorú volt vele szemben és bizony nem egy könyvet hullatott szigorú bírálóinak véleménye miatt. Legérzékenyebben Rossini kritikája sújtotta. Amikor ugyanis egy ízben az agg zeneszerző előtt ennek egyik operájából énekelt egy áriát, Rossini a következő kritikát gyakorolta:

— Remekszép hang, csak azt szeretném tudni, hogy ezt az opera áriát ki írta?

A fiatal művésznő majd hogy nem sirva fakadt a zeneszerző kegyetlen bírálatára miatt, de nyomban elhatározta, hogy soha többé nem fog az olasz iskola előírásai szerint énekelni. Az olaszok ugyanis sajátságos módon cifrázzák az énekeket és ezáltal akárhány ezer veszt szépségéből egy-egy operaária. Talán ez a kritika és az azt követő elhatározás képezte Patti életében azt a fordulópontot, amelytől fogva világhíre mindinkább megnövekedett.

* A színházi bérlet. Soha még olyan érdeklődés nem mutatkozott a színházi bérlet iránt, mint az idén. Mint előre látható, páholy alig fog maradni napi előadásra a pénztárban, úgy viszik tekintet nélkül minden betűre a bérleteket. Az új bérleti beosztást, úgy látszik, a nagyközönség rokonszenvesen fogadta s meg fog most már szünni az egyes bérleti napok közönségének aránytalan megoszlása. A színházi pénztár felkéri azokat, akik már májusban előjegyezték a bérletet, hogy helyeik iránt sürgősen intézkedni sziveskedjenek és szeptember 20-ig váltsák ki jegyeiket, mert tömeges előjegyzéseknek kell eleget tenni, s az egyes helyek elosztása nagy gondot okoz. Bérelni folyton lehet még szeptember 30-ig a színházi pénztárnál.

* Médmezvásárhelyen már csak a héten és a jövő héten játszik az aradi színház, azután hazajönnek Szendreyék és megnyitják a téli szezon. Hétfőn a János vitéz, kedden a Válás után c. darabot játszották; a hét műsora: szerdán: Nap hőse, csütörtökön: Aranylakodalom, pénteken: Leánya, szombaton: Diákszeretem, vasárnap délután: Ordög cimborája, este: Diákszeretem.

* A főhadnagy drámája. A P. N. írja: A Nemzeti Színház előadásainak, de különösen premiérjeinek évek óta állandó látogatója egy tüccer-főhadnagy, aki mint törzslátogató ismert alakja lett a nézőtérnek. A premiéreken rendszeren köréje sereglenek tisztársai és nagy figyelemmel hallgatják véleményét a darabról és az előadásról. A főhadnagy még ebben az évadban azzal fogja meglepni közelálló ismerőseit, hogy megszólal a színpadról. A Nemzeti Színház igazgatósága ugyanis elfogadta előadásra egy drámáját, amely természetesen álnév alatt fog színre kerülni, mivel a szerzője aktív katona. Ezért mi sem árulhatjuk el a főhadnagy-szerző nevét, annál kevésbbé, miután a színházból kiszivárgó hírek szerint, a dráma katonai kérdésekkel is foglalkozik.

* Színházi érdekességek. Sarah Bernhardt háromheti körútra Svájcba utazik. Ez alkalommal fog életében először Ibsen darabban lépni, még pedig a genfi közönség előtt. A nagy francia művésznő első Ibsen-szerepe Wangel Hilda lesz A tenger asszonya című drámában. Sarah Bernhardt elhatározta, hogy ha ezzel az első kísérlettel sikert arat: több Ibsen darabot is felvesz repertoárjába. — Annak idején hírül adtuk, hogy Miss Mary Halton, az ismert angol szubrett, az idei szezon elején vendégszerepelt fog a Népszínházban, hogy magyar nyelven kreálja Szomorú Emil és Sármai Albert Pettendyné Párisban című operettjének női főszerepét. Ez a vendégszereplés elmarad. Miss Halton nem jön Budapestre, miután differenciák merültek fel közté és a Népszínház igazgatója között a ven-

dégszereplés idejére vonatkozóan. A Pettendyné Párisban Miss Halton lemondása dacára bemutatóra fog kerülni a jövő hónapban a Népszínházban, a női főszerepben *Komlósy Emmával*. — Varsóban a jövő szezonban elő fognak adni egy *Salome* című operát, melynek szövege, mint a *Strauss* Rikárd zenedrámájáé, *Walds* Oszkár drámája után készült. A cselekmény központjában azonban nem *Salome*, hanem *Herodias* alakja áll. E második *Salome* szövegét *Kaspovics* János lengyel költő, zenéjét pedig *Lubomirski* Uászló herceg angyel komponista írta. *Strauss* *Salomejának* első francia nyelvű előadása Brüsszelben lesz, ahol a dalmű őszzel kerül előadásra a *Theatre de la Monnaie* ben.

Bérczi Béla — öngyilkos.

A rendőrtanácsos tragédiája.

Az államrendőrség gyásza.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 18.

Szenzációs öngyilkosság híre keltett ma nagy feltűnést Budapesten: *Bérczi Béla*, az országiszerte ismert nevű budapesti rendőrtanácsos ma délután 2 órakor, a IV. kerületi kapitányságon levő hivatalos szobájában szíven lötte magát és meghalt.

Bérczi Bélát nemcsak Budapesten, hanem az egész országban mint tipikus alakját ismerték annak a rendszernek, amely évtizedeken át divott a budapesti államrendőrségen. Munkaerőjének teljes birtokában követte ma el *Bérczi* végzetes tettét s ennek okául azt a sok támadást adta, amely az utóbbi időben csöstell zudult rá. *Bérczi* Bélával a legkiválóbb magyar detektívek egyike szállott sírba, a ki saját erejéből küzdötte fel magát arra a magas polcra, ahonnan éveken át, ugyszólván egymaga dirigálta a budapesti rendőrség bünyügyi osztályát. Self made man volt a szó legszorosabb értelmében. Mint nagyon egyszerű és szegény szülők gyermeke, vezető szerepet ragadott magához az ország egyik legfontosabb hatóságánál és rettegett alakja volt nemcsak a fővárosi zselvény világnak, hanem az ország minden rendű és rangu sikkasztóinak is, kiknek üldözése sokszor az ő feladatát képezte.

Kiváló nyomozó zseni volt *Bérczi* Béla, a ki előtt a legszövevényesebb bünyügyek is csak hamar tisztán állottak. Sok titokzatosnak látszó ügynél ő rántotta le a leplet és sok agyafurt gonosztevőt juttatott a büntető igazságszolgáltatás kezébe. Egy ujkori *Torquemada* volt, aki kárlehetetlenül bánt el a kezébe került bünyösökkel és vallomásra kényszerítette őket akkor is, ha cselekményüknek közvetlen tanuja nem volt, aki bizonyítékot szolgáltatott volna bünyösségükről. De tehetségének ez a fényoldala volt rugója tragikumának. A zseniális kutató elme, aki előtt nem maradt leplezetlenül semmi sem, ami a felületesen látó emberek előtt rejtély volt, épen nagy képességeinél fogva némileg nagyzási mániába esett és néha túlzásba is vitte a dolgot: ott is a bünt kutatta, ahol nyilvánvaló volt az értatlanság.

Kutató szenvedélye hajszolta bele olyan szabálytalanságok elkövetésébe, amelyek nem egy ekszisztenciát tettek tönkre, nemrégiben pedig egy fővárosi ügyvédet a halálba kergettek. Ezekből az esetekből kifolyólag számtalan kellemetlensége volt és általában nagyon ellenszenvenessé tette magát. A fővárosi sajtó pártállás nélkül kiméletlenül támadta és ez keserítette el annyira *Bérczit*, — aki a saját szavai szerint: „sohasem olvasta a támadásokat és azokra nem adott semmit” — hogy önkézével

oltotta ki életét. A nagyhatalmu, rettegett rendőrtanácsos fényes karrierjét jó részben az újságoknak köszönhetette, amelyek sok elismeréssel írtak sikereiről és *Bérczi* értett is ahhoz, hogyan kell az újságírók jóindulatát megnyerni. Mikor azonban már azt képzelte, hogy nincs többé szüksége a sajtóra, egyszerre azokhoz csatlakozott, akik nem szeretik a sajtót. Jelmező vonása volt az is, hogy gyűlölte az ügyvédeket s ahol csak lehetett, kellemetlenkedett nekik.

Az öngyilkos rendőrtanácsost, dacára hibáinak és zsarnoki modorának, felebbvalói nagy mértékben becsülték és csakis ennek és nagy talentumának köszönhetette, hogy dacára kellemetlen ügyeinek, megtartották hivatalában, sőt gyakorta elő is léptették. Hogy mennyire becsülték képességeit, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a *Fejérváry*-kormány idejében őt is emlegették Pestmegye főispánjának, *Rudnay* Béla főkapitánynak kedvelt embere volt, de *Rudnay* távozásával leáldozott az ő napja is. Részint zavaros magánvívonyal, részint *Róth* ügyvéd halálba üldözése miatt a tavasszal erősen támadta a sajtó s ehhez járult a nemzeti küzdelem alatt tanusított viselkedése. Mikor az új kormány elfoglalta hivatalát, az újságokban emelt súlyos vádak miatt *Boda* Dezső főkapitány kénytelen volt fegyelmi vizsgálatot indítani *Bérczi* ellen. Ugyanakkor le is degradálták: a bünyügyi osztály éléről áthelyezték „dunai kapitánynak” és így elvesztette rettegett hatalmát. Nemrégiben, még a fegyelmi vizsgálat alatt az a hír keringett róla, hogy kiép az államrendőrség kételékéből és mint a világhírű *Pinkerton* főle detektiv-vállalat képviselője fog működni Budapesten és a Balkánon. Ezt később az amerikai vállalat megcáfolta és akkor kitűnt, hogy a hirt maga *Bérczi* terjesztette, hogy veszendő jó hírének némi becsülést szerzen.

Legutóbb akkor beszélgetett magáról, amikor újra megnépsült; egy dús gazdag brünni gyáros özvegyét vette nőül pár hét előtt és az volt szándéka, hogy külföldre vonul vissza. De az éles és gyakorta felhangzó támadások végleg elkésztették a szerencsétlen embert és megérlelték benne az öngyilkosság gondolatát. Szomorú végéről alábbi tudósításunk szól:

Bérczi Béla budapesti rendőrtanácsos ma délután 2 órakor, a IV. kerületi kapitányságon levő hivatalos szobájában szíven lötte magát és nyomban meghalt. Az öngyilkosságot *Kovács* Dezső rendőrségi kézbesítő vette elsőnek észre, aki a lövés hallatára betörte az ajtót és *Bérczit* íróasztalához támaszkodva, átlőtt mellette találta meg, bal kezében a füstölő revolverrel.

Az öngyilkos öt levelet hagyott hátra: egyet feleségének, a ki csak nemrégiben vett nőül, egyet fiának, *Bérczi* Oszkár huszárhadnagynak, egyet fivérének, *Bérczi* Sándor fővárosi kereskedőnek, egyet *Boda* Dezső főkapitánynak, egyet pedig *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszternek. A főkapitányhoz címzett levele, amelyben benne voltak kasszájának kulcsai is, így hangzik:

Méltóságos uram! A pénztárom kulcsait ide mellékelem. A hivatalos aktáim és a pénztár teljesen rendben vannak. Az üldözések kergettek a halálba. Senkire se haragszom, mindenkinek megbocsátok. Isten vele!
Bérczi.

Bérczi egy hónappal ezelőtt tért vissza szabadságáról és ekkor foglalta el új hivatalát a dunai kapitányságnál. Kollegiáinak már ekkor feltűnt szófukarsága. Az utóbbi napokban annyira ideges volt,

hogy a legcsekélyebb okokból kifolyólag is nagy jeleneteket rendezett. Fegyelmijéről senki előtt sem nyilatkozott. Ha felémeltették előtte, mosolygott. Athelyezéséről sem beszélt sohasem. Utoljára *Winter* Mór rendőrfogalmazóval beszélgetett ma délelőtt a kapitányság folyosóján. *Winter* panaszkodott, hogy a felesége súlyos beteg és állapota annyira rosszra fordult, hogy operációnak kell magát alávetni.

— Igen sajnálalak téged és a feleségedet — szölt ekkor *Bérczi*. Kérlek, értesíts az operáció kimeneteléről, ha ugyan még lehetséges lesz.

Ezután elbucszott *Wintertől* és magára zárván előszobájának ajtaját, visszavonult hivatalába, ahol az öngyilkosságot elkövette.

Minden ellenszenv dacára, amely szerepléseivel kapcsolatban kísérte, halála általános részvétet keltett a fővárosban; sajnálják, mert jól ismerték kiváló képességeit, amelyekkel, ha más természettel lett volna megáldva, nagy dolgokat művelhetett volna.

Az öngyilkos temetéséről eddig nem történt intézkedés, valószínű azonban, hogy holnap temetik.

A Kölcsey-egyesületből.

(Féjérváryak: László elismerése. — Az elnök és titkár lemondása. — A Csiky-émléktábla felavatása. — A kulturpalota megdrágult.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 18.

Az aradi Kölcsey egyesület nek érdekes eseményekkel bővelkedő választmányi ülése volt ma délután *Varyassy* Árpád kir. tanácsos elnöklété mellett.

Napirend előtt *Fényes* Dezső emelt szót. Megemlékezett arról, hogy *Fejérváry* László dr., a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője a szünetidő során váratlanul meglátogatta az egyesület muzeumát és könyvtárát és ott beható vizsgálatot tartott. Habár a vizsgálat eredményéről a hivatalos jelentés technikai okokból még nem érkezett meg, ő illetékes helyről értesült s följogosítottan érzi magát annak kijelentésére, hogy a vizsgálatnál igen, örvendetes eredményeket tapasztalt s hogy a főfelügyelőség jelentése elismerően fog nyilatkozni az elnöknek fáradhatatlan, ideális tevékenységéről, arról a szelleméről, s melyet ő az egyesületben megismerősített, valamint a könyvtárőr szakszerű, buzgó működéséről. Az egyesület életében annyira fontos mozzanatnak tartja ezt, hogy fölöslegesnek véli a hivatalos leirat bevarását, hanem már most indítványozza, hogy az egyesület fejezze ki ezen kitűnötött működésért az elnök iránt hálás köszönetét, a könyvtáros iránt pedig elismerését.

A választmány az indítványhoz egyhangúlag hozzájárult.

— Az elnök előterjesztette *Edvi-Ilés* Lászlónak az egyesületnél viselt elnöki állásáról való lemondását. A választmány a lemondást sajnálattal vette tudomásul, s *Edvi-Ilés* László buzgó működése felett való elismerését fejezte ki.

Szöllösi István, az egyesület-titkára, nagy elfoglaltságára való hivatkozással szintén lemondott állásáról s ezt az egyesület elnökéhez írt levelében bejelentette. A választmány, *Szöllösi* Salamon indítványára kimondta, hogy *Szöllösi* Istvánt megkéri tisztségének további megtartására.

A választmány a pankotai *Csiky* emléktábla ügyével foglalkozott ezután. Az emléktábla el-

készült s már be is van illesztve Csiky. György szülőházának falába. A gyűlés megbízta Varjassy Árpád elnököt, hogy a Csiky-emlékbi-zottságot minél rövidebb idő alatt hívja össze s azzal állapodjék meg az emléktábla ünnepes felavatása iránt teendő intézkedésekre nézve.

A kulturpalota ügye is szóba került. A kultuszminiszterium, amely a kulturpalota ré-szére már bizonyos összeget a jövő évi költ-ségvetésbe illesztett, a terveket újra leküldte, mivel időközben a munkabér és az anyagok összege lényegesen emelkedett s így a kultur-palota építése előreláthatóan nem fog az előre tervezett 800,000 koronából kikerülni. A tervek és a számadások újra Szántay Lajos építészhez kerültek, aki konstataálta, hogy az építkezés költségei mintegy 60000 koronával fognak emelkedni. Varjassy Árpád elnök, amikor erről jelentést tett, azon reményének adott kifeje-zést, hogy ez nem lesz akadálya a kulturpa-lota felépítésének, s a város, amely nemcsak az épületnek, de az egyesület nagy értékű gyűjteményeinek is birtokosa lesz, módot fog találni ennek fedezésére.

Végül bizottságot küldtek ki, amely az egyesület belső működésének szabályozása az elevenebb működés akadályainak leküzdésére módokat keressen és előterjesztést tegyen. A bizottság tagjai Varjassy Árpád elnöklésével: Fényes Dezső, Kovács Vilcs, Székely Salamon és Tolnai János dr.

SPORT.

+ Vivás. Több havi szünetelés után már teljes erővel megindult Aradon a vívósport. Maione Vincenzó vívótermét sokan látogatják a sport híveivel közül és pengék csengésétől viszhangzik egész nap a terem. A mester kiváló tanítási modora sok hívet szerzett iskolájának és ez előre is biztosítja a sikert az idei vívó szezon számára. Az aradi új vívómester, Szántói Szabó Ferenc már színész megkezdte a vívás oktatását. A fiatal mester vívóterme a Weitzer János utcai polgári iskola tornatermében van és már eddig is mintegy harmincan látogatják a tanuló ifjúság köréből.

Fejerváry a százmillió kölcsönről.

Egy fillért se használt föl belőle.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 18.

Fejerváry Géza báró a százmillió kölcsönről, melyet most a Wekerle-kormány tudvalevőleg visszafizetésre fölmondott a Rotschild-csoportnak, illetve a Magyar Államias Hitelbanknak, egy újságíró előtt a következőleg nyilatkozott:

— Politikai nyilatkozatot állásomnál fogva nem tehetek. De a ténybeli kérdésekre igenis adhatok felvilágosítást.

Kölcsönügyletet sem a Hitelbankkal, sem más intézettel egyáltalában nem kötöttem. Hanem igenis biztosítottam a Hitelbanknál az állampénztár részére százmilliónyi nem kölcsönt, hanem előleget az alkotmányos rend helyreállítása után befolyandó adójövedelmekre. Az erre vonatkozó megállapodásban szigorúan ki volt kötve, hogy az előleg kizárólagosan az államadósságok esedékes kamatszelvevényeinek beváltására használható föl, még pedig csakis olyan mértékben, amilyenben az állampénztár pénzkészletei ezt szükségesé teszik.

Az én kormányom a folyó évi első járadékszelvevények esedékességének idején már nem volt hivatalban s ennél fogva abból az előlegből egyetlen vörös krajcárt sem

vett igénybe. Ha a mostani kormány ötvenkilenc milliót fizet vissza a banknak, akkor önmaga volt az, aki ama tranzakció alapján az ötvenkilenc milliót igénybevette.

A másik ténybeli felvilágosítás, melyet adhatok, az, hogy Kornfeld Zsigmond ur, a Hitelbank elnökgazgatója annak idején kérdést tett a vezérbizottság vezetőinél, nevezetesen Kossuth Ferenc, gróf Andrássy Gyula és gróf Apponyi Albert uraknál, vajjon tekintettel az államadósságok kamatainak fizetéséhez fűződő fontos érdekekre, megkötheti-e kormányommal ezt az ügyletet s a tranzakcióba a nevezett uraknak határozott helyesb hozzájárulásával ment bele.

Ennél többet nem mondhatok, mert az már politizálás volna.

A Magas-Tátra az arénában.

(Sziegmeth Károly előadása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Ma este ismét népes volt a nyári színház, Fehérruhás asszonyok és lányokkal, feketébe öltözött férfiakkal telt meg a nézőtér, amely az Aradi Turista-Egyesület Czárán estélyének teljes sikerét hirdette és a közönség, amely más-kor az operettnak, a drámának tapsol, megjelenésével ma a komoly tudománynak adózott. De adózott egyszermind Czárán Gyulának, a magyar turisztika fejlesztésében örök érdemeket szerzett természettudós emlékének is.

Az estélyen Sziegmeth Károly, a Magyarországi Kárpát-Egyesület Keleti Kárpátok osztályának ügyvivő alelnöke, a magyar turista-világ egyik legkiválóbb alakja tartott érdekes és élvezetes előadást hazánk legfestőibb, természeti szépségeiben és változatos leggazdagabb és legbájosabb hegyvidékéről, a Magas Tátráról. Közül 150 vetített képben mutatta be és ismertette hazánk tündérvilágának csodás szépségű, vadregényes részzeit.

Az általános bevezetés után, amelyben a Magas-Tátra hegycsoport néhány átmetszetét földlel és földrétegeinek rajzát mutatta be, át-tért a szebbnél-szebb részletek ismertetésére és bemutatására. A Kárpát-Egyesület által épít-tett 35 kilométeres turista úton vezette végig a hallgatóságot, nem mulasztván el egyetlen egy érdekes, vagy vezetés hely bemutatását.

A vándorlás a Csorba tónál kezdődött. Innen vezetett gyönyörű helyek között a men-guzfalvi völgyön át a poprádi tóhoz, majd a Hinczól és Békás tavakon keresztül a Tengerszem-csucsra, majd a Klotild-uton Felső Hág és Tátra Széplak; a felelítő, a szilézai turista ház érintésével a Poduplaszky-völgybe. Elvezet a három Tátrafüred gyönyörű vidékéhez, a viz-esések, zuhatagok, az örök hó borította hegy-csucsok tarka barka sokasága között. Bemut-tatja a fürdőhelyek közönségének nyári és őszi mulatságait, sportjait. A turista-uton tovább ha-ladva Tátra-Lomnicot, a karbunkios toronyt, a Frigyes főherceg vadász- és menházait mu-tatja, majd a Birlangliget és a szepesbélai csepkköbarlang lesznek láthatóvá. Az északi részről többek között a Halas és Lengyel ö-t-tavakat mutatta be, ezután pedig a Dunajec folyó völgyét Csorsztin és Nedec várakkal és a híres Vörö-klostrommal. A vándorlás Késmár-kon és a szepesi főnsikon át a dobsinai jég-barlang egyes részletek, termelnek csodás ter-mészetli szépségeinek bemutatásával ért véget.

A felolvasás, amely a képeket kísérte,

nemcsak taoulságos, hanem érdekes is volt, s mindvégig lekötötte a közönség figyelmét, mely hálásan tapsolt a kiváló tudósnek. Elis-merés és dicséret illeti még az Aradi Turista-Egyesületet is, amely fáradhatatlanul, kitartás-sal működik évek óta és a mai este rendezé-sével csak újabb tanujelét adta, hogy kitűzött céljának megfelel, hogy tagjait nemcsak szóra-koztatja, hanem tanítja is, s megismerteti ve-lük hazánk sok szép vidékét, melyeknek ter-mészeti szépségeit egyáltalán nem, vagy csak nagyon rövid idő óta ismerik.

Az estélyt a Vadászkürt vendéglőben ban-kett követte, amelyen számos felkőszöntő hang-zott el. Az estét Schmidt János dr. mondotta, éltetve Sziegmeth Károlyt és köszönetet mondva fáradságáért és előadásáért. Sziegmeth Károly a Turista Egyesületet éltette és megköszönte a szíves fogadtatást. Gálos Kálmán, az Idegen for-galmi Vállalat budapesti főtitkára Institoris Kál-mán polgármestert köszöntötte fel. Institoris Kálmán az Idegen Forgalmi Vállalatot és annak főtitkárát, Gálost üdvözölte, mert az ő működé-sének köszönhető, hogy a Magas Tátrát oly nagy számban keresik fel nemcsak a más vi-dékről valók, hanem külföldiek is és ezáltal úgy a kereskedelemnek, mint az iparnak nagy szol-gálatot tesznek.

A banketten, amely a késő éjjeli órákig el-tartott, a következők voltak jelen:

Tomastyik Jánosné, Famar Mihályné, Leopold Henriké, Sziegmeth Károly, Institoris Kálmán, Stan-kovits Miklós, Fetter Géza, Neuman Adolf, Bogsan Károly, Zaráy Ödön, Horváth József, Vértés Henrik, Nagy Lajos, Schmidt János dr., Karcsay Václav, Pé-terffy Antal, ifj. Nachtnébel Ödön, Tomastyik János, dr. Rozsnay József, Szirmai Károly, Hajdu József, Holndonner Ottó, Huglauer György, Wieser Adám, Spiroch Lajos, Bodó Albert dr., Cziráky Atajos, Kóarr Lajos, Kovács Gyula, Ábrai Lajos dr., Balassa Ernő, Bauer Gyula, Ritt Gyula, Erdélyi Gyula, Ká-mar Árpád, Gálos Kálmán, Balázs Árpád, Cziráky Géza, Leopold Henrik, Austerweil László dr. stb.

Achim újra fellep.

Lenyilatkozza a Kuriát.

„Polónyi keze benne van.”

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 18.

A királyi Kuria tegnap tudvalevőleg megsemmisítette Achim L. András békés-csabai paraszt-képviselő mandátumát a „Paraszt Ujság“-ban megjelent osztály elleni izgatás miatt. A Kuria egyuttal Achimnak úgy aktiv, mint passzív választói jogát egy évre felfüggesztette.

Egy fővárosi estilap munkatársa ma beszélgetést folytatott a mandátumától megfosztott képviselővel, aki az alábbi érdekes nyilatkozatot tette:

— A mai ítéletben a kormány, de kü-lönösen Polónyinak a keze benne van! Revanche Jekelfalussyért! Mi ez más, mint alávaló boszu, a kormány részéről, hogy pártfogója voltam az agyonsanyargatott népnek, hogy be akartam váltani igaz szóra, tette az a hitvallást, amit választóimnak és a népnek fogadtam?

Vádoztak, hogy etettem, itattam a választókat. Bejelentelt tanuim voltak az ellenkező-nek bebizonyítására, de a Kuria a bizonyítást nem engedte meg. Még a rablőgyilkosnak is megengedik, hogy az albijét bebizonyíthassa, velem szemben azonban a Kuria a bizonyításra nem vett időt.

Vádoztak, hogy izgattam az osztályuralom ellen. Nos, én szocialista vagyok és mint ilyen, élőszóval harcoltam az osztályuralom ellen. Hi-

elvemnek sarkalatos pontja az osztályuralom megdöntése, csakugy, mint a demokratáknak és az igazi radikálisoknak.

Ami pedig az újságcikkeket illeti, azokat nem én írtam. A cikkek szerzője *Boross Brindus Mihály*, aki az én távollétomban, tudtomon és akaratom kívül írta a cikkek alá nevemet. Ezt én a Kuria előtt Borossnak harminc tanu által aláírt és közjegyzőileg hitelesített nyilatkozatával igazoltam. A Kuria ezt el is ismerte, de tettestársnak bélyegzett, mert nevem főszerkesztői címen olvasható a *Paraszt Újságon*. Már pedig a törvényben a fokozatos felelősség elve szerint a cikkíró, (szerző), ha ez nincs, a felelős szerkesztő, vagy végső esetben a kiadó felelős, de főszerkesztőről, amely csak cím, szó sincsen.

Hogy ilyen csufos, gyalázatos erkölcsi és anyagi vereséget szenvedtem, azt többek között dr. *Tetéllesi Ármán* ügyvédemnek is köszönhetem. Mikor a petíció tárgyalása folyamán láttam, hogy a bírák milyen milliciózusak, le akarom mondani. De ő biztatott, nem engedett és azzal érvelt, hogy az eredmény más nem lehet, mint a petíció elutasítása, vagy legrosszabb esetben a vizsgálat megindítása. Mondom: biztam. Annál is inkább, mert a neki bírólágg megállapított költségen kívül még 2000 korona külön díjazás erejéig hallgatolagos megállapodás jött létre közöttünk, mert ő becsületesszával szavatolt az én mandátumomért. Biztatott, hogy vigyáznai fog és ha látja, hogy a mandátum veszélyben van, maga fog estorral hajítani, hogy lemondjak. Nos, hát így hajtott! Különbem a tárgyalás óta — nem láttam. Hát hogy mit tett ez az ember — nem tudom.

Még csak annyit, hogy valaki táviratozott Békéscsabára és onnan választóim szenvedélyes hangú sürgönyben tudatták, hogy megválasztanak — *husszer is*. Kibuzzák választással a rám szabott egy évet. Különbem magam is ezt fogom tenni!

Az árván maradt békéscsabai kerületnek különben — habár még csak tegnapi történt Achim-mandátumának a megsemmisítése — már egy sereg jelöltje van. A jelöltek között eddig *Garami Ernőnek*, a „Népszava“ felelős szerkesztőjének és *Horváth János VII. kerületi lelkésznek* neveit emlegetik legsűrűbben, de valószínűleg fellép *Bakos Mátyás*, a mult választáson kisebbségben maradt függetlenségi jelölt is. Szó van arról is, hogy *Eötvös Károly* környezetéből lép fel valaki függetlenségi ellenzéki programmal. Az elárvult kerületre ezenkívül vagy tíz önjelölt is pályázik, úgy, hogy előreláthatólag heves harc lesz a mandátumért. Természetesen, sok függ attól, hogy csakugyan fellép-e újra Achim, akit ha megválasztanak, újra megsemmisíti a mandátumot a Kuria.

HIREK.

— **A kiegyezési tárgyalások.** *Budapest-ről* sürgönyzik: *Popovics Sándor* dr. pénzügyminiszteriumi és *Szterényi József* kereskedelemügyi államtitkárok tegnap este hosszasan értekeztek a ma kezdődő kiegyezési tárgyalások ügyében. *Popovics* államtitkár azután este Bécsbe utazott, a hol ma délelőtt *Korytowski* lovas osztrák pénzügyminiszterrel a közös költségelírányzat ügyében tárgyalt. *Szterényi* államtitkár *Hendel Béla* udvari tanácsossal, *Lers Vilmos* dr. osztálytanácsossal és *Jármay* dr. titkárral, valamint *Mezőssy Béla* dr., a földművelésügyi miniszteriumi államtitkára *Ottlik Iván* miniszteri taná-

csossal és *Than Albin* dr. titkárral ma reggel Bécsbe utaztak, a hol délután a miniszterelnökség palotájában a kiegyezési együttes tárgyalásokra hivatott szakbizottságok első ülésüket tartották. A szakbizottságok ülésezése több napra van tervezve és az a céljuk, hogy a *függő gazdasági és pénzügyi kérdésekben elfoglalt álláspontot* mindkét részről pontosan meghatározzák és közöljék az előadók által kidolgozott követeléseket. A szakbizottságok legközelebbi tanácskozását *Budapestben* fogják megtartani.

— **Bezerédj Viktor** — államtitkár. Mint a hivatalos lap mai száma jelenti, a király a beügyminiszter előterjesztésére *Bezerédj Viktor* dr. belügyminiszteriumi miniszteri tanácsosnak az államtitkári címet adományozta. *Bezerédj*, aki tudvalevőleg a m. kir. Opera és a Nemzeti Színház kormánybiztosa és a színhügyek referense a belügyminiszteriumban, lekötelező módon fogva igen nagy szimpátiának örvend a budapesti társaságon és nagy buzgósággal tölti be kényes hivatalát.

— **Zselénski röpiratokat** ir. Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: Beavatott helyről jelenti, hogy *Zselénski Róbert* gróf legközelebb két röpiratot bocsát a nyilvánosságra. Az egyikben a kereskedelmi kormányzat által tervezett *csatornázás* (*Kossuth Ferenc Duna—Tisza-csatornája*) ellen foglal állást, a másikban pedig a magyar *sajtóviszonyokkal* foglalkozik és a sajtótörvény javítását követeli. A két röpirat valószínűleg e hét végén jelenik meg.

— **Drágul a pénz.** A fővárosi nagyobb pénzintézetek azzal ijesztgetik a kisebb pénzintézeteket és a hitelek kereső publikumot, hogy az *Osztrák-Magyar Bank* legközelebb fölemeli a kamatlábát. Már négy hét óta drága a pénz, mert attól kell félni, hogy a jegybank csakugyan megdrágítja a pénz árát. Két hét előtt várták a nagy esemény bekövetkezését, de a rátafölémelés elmaradt, mert a jegybank főtanácsa, bárhogy kereste is az indokot a kamatlémbemelésre, azt nem találta meg. A nagyobb pénzintézetek az esemény elmaradása után sem dolgoztak olcsóbb pénzzel, mert most már a hat és hét százalékos szedését azzal indokolták, hogy a kamatlábfölémelés legközelebb bekövetkezik. Valószínű, hogy most már nem is fognak csatlódni, mert a jegybank főtanácsa az *Angol bank* kamatláb emelésében megtalálja majd a jogcímet a mi pénzünk megdrágítására. Ma a *Német Birodalmi-bank* kormányzó tanácsa — mint *Berlinből* sürgönyzik — a leszámítolási kamatlábát 5%-ra, a lombardkamatlábát 6%-ra emelte fel. De nálunk erre nincs meg az indok, amit bizonyít az *Osztrák-Magyar Bank* üzleti kimutatása is, mely az adómentes bankjegy-tartaléknak 5,580.000 koronával való emelkedéséről számol be.

— **Aradi orvosok tanácskozása.** Az Országos Orvos-Szövetség aradmegyei és aradi fiókja ma este hat órakor *Vas Sándor* dr. elnöke alatt folytatta a tegnapi megszakított tanácskozását a készülő munkásbiztosítási törvényjavaslatnak az orvosokra vonatkozó rendelkezései tárgyában. A közgyűlés elhatározta, hogy az ország összes fiókjait meghívja egy *Budapestben tartandó országos értekezletre*, amelyen egyöntetű határozatot fognak hozni a séreimes rendezések eltörlése, illetve megváltoztatása iránt. A szövetség holnap este hat órakor folytatja tanácskozását és ez után is kéri a tagokat, hogy tekintettel a tárgy fontosságára, mennél nagyobb számmal jelenjenek meg.

— **A vaggongyár munkát kap.** Ismét van rá remény, hogy az aradi vaggongyár nagyobb arányú megrendelést kap. Ismeretes, hogy a vasuti vaggonghiány miatt panaszkodik a gazda, a gyáros, az iparos és a kereskedő. A *Gyárparosok Országos Szövetsége* a minap is kért sürgős orvoslást a kereskedelmi minisztertől. *Kossuth Ferenc* miniszter úgy látszik meghallotta a nagy feljajdulást, mert utasította a magyar királyi államvasutak igazgatóját, hogy *8000 új teherkocsi beszerzésére* költségvetést készítsen. Az új kocsi között 1000 kizárólag szénzállításra fog szolgálni. Természetes, hogy a kocsikat a magyar vaggongyárakban rendelik meg s így remélhetőleg munkát kap az aradi Weitzer-gyár is.

— **A tét nemzetiségi párt szervezése** Békésmegyében. Békéscsabáról jelenti: *Amióta Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter belenyúlt a békésmegyei pánszláv üzelmek darázstészékébe, a megfélemlített izgatók mindent elkövetnek, hogy a hatalmat kezükben megtartsassák. Evégből érintkezésbe léptek a felvidéki pánszláv agitátorokkal, hogy Békésmegyében a tét nemzetiségi pártot megalakítsák. *Mudrony*, a hírhedt tét agitátor, a mult héten több napon át a pánszláv lésszközlődés központjában, *Tókomló*s községben tartózkodott, a hol a pánszláv üzelmek miatt hivatalvesztésre ítél *Herdiécska* tét evangélikus pappal sürűn konferált. Itt nemcsak a nemzetiségi párt szervezését beszélték meg, hanem egy tét, központi bank alapítását is elhatározták, nyilvánvalóan azon célból, hogy az elcsapott tét papnak és az ugyancsak pánszláv üzelmek miatt hivatalvesztésre ítél *Szik*, tét tanítónak jövedel-ező állást biztosítsanak.

— **A becsületügyi eljárás reformja.** *Bécsből* írják katonai körökből: A katonai becsületügyi eljárás reformjára vonatkozó szabályzat legközelebb megjelenik. A közös hadügyminiszteriumban készült javaslatot a két állam honvédelmi miniszterének állásfoglalás végett már ez év tavaszán eljuttatták s mind a kettőn már közölték a véleményüket a közös hadügyminiszterrel. Hogy ez az új szabályzat a mostani állapottal szemben milyen változásokat jelent, erről most pontos képet még nem adhatni, de bizony számíthatni arra, hogy azt *sejoruan humanus és liberális szellem vezet* s azt a célt, hogy a tisztikar és egyes tiszték becsületét megőrizze, szem előtt tartva, számol az új idők követeléseivel és szükségleteivel. A régi szabályzaton mélyreható és gyökeres változások nem várhatók, mert éppenséggel nem olyan hiányos, kemény és tarthatatlan, mint ezt a sajtó és a parlament állítja, aminek oka rendszeren az, hogy ezekhez az éles és alaptalan kritikákhoz az információkat becsületügyi eljárás során elbocsátott tiszték szokták nyújtani. Polgári körökben sok hívője van annak az egészen téves felfogásnak, hogy a becsületügyi tanácsoknak az a főcéljuk, hogy a tiszteket párbajra kötelezzék. Hogy mennyire tarthatatlan ez a felfogás, kitetszik abból is, hogy a szabályzat a párbajt egyetlen szóval sem említi. A szabályzat szövege szerint a becsületügyi eljárásnak azok a cselekedetek és mulasztások a tárgyal, melyek ugyan a bírói eljárásban nem ütköznek, de melyek a tisztikar becsületérését és viszonyait olyan módon érintik, hogy kérdéses, vajjon a vádlott a kar becsületének sérelme nélkül megmaradhat-e rangjában vagy állásában.

— **Elhunyt miniszteri tanácsos.** *Budapest-ről* jelenti: *Vértesy Kálmán* miniszteri tanácsos a kereskedelmi miniszteriumban, tegnap este fél nyolckor a Vöröskereszt-egylet kórhá-

zaban 48 éves korában szívszélhűdés következtében csendesen elhalálozott. Az elhunyt, a ki öccse volt *Vértesy Géza*, a király személye körül miniszteriumbeli miniszteri tanácsosnak, Fenyőháza nyarait és onnan két nappal előttről *Korányi* tanár tanácsára jött a Vöröskereszt-egylet kórházába, a hol tegnap elérte a halálát. Holttestét holnap, szerdán délután 2 órakor a kórház házi kápolnájában leendő becszentelés után a fehérmegyei Moórra szállítják, a hol csütörtökön délelőtt helyezik örök nyugalomra.

— **Groedelék vadásznak.** *Groedelékről* eddig azt tudtuk, hogy erdőségeket tiszteességtelen uton bér, és azért vásárolnak, hogy azokon nagy üzleti haszon fejében hamarosan tulajdonosok legyenek. Most azonban — *Groedelék* sajtóirodája révén — megtudtuk azt is, hogy van olyan erdőségük is, amelyekben vadászni lehet. Ha a vadásztársaság a *Groedelék* cég tagjaiból kerülne ki, úgy bizonyára nem tudná meg a világ, hogy az erdőségeken szarvasokra is lehet vadászni. A vadászok hamisítatlan fejedelmi személyiségek: *Lipót Szalvátor* főherceg és *Köburg Agoston Lipót* herceg. Föltesszük, hogy a két herceg nem olvas magyar újságokat, mert ha olvasnának, akkor a *Groedelék* cég bizonyára nem kürtölné világgá, hogy a két herceg a *Groedelék* erdőségeken fog vadászni. Félreértések elkerülése végett megjegyezzük, hogy *Groedelék* nem a csiki, sem a máramarosi erdőségeken látják vendégeikül a kir. hercegeket, hanem a galiciai Zelenkában, Tuchában és Hrebenovban. A csiki és máramarosi erdőségeken a cég fairtást folytat és embervadászatot rendez. A vadászatról ez a felhívató hírdés számol be:

A galiciai *Skole*-ből jelentik: *Lipót Szalvátor* főherceg és *Köburg Agoston Lipót* herceg a *Groedelék* bárók itteni erdőigazgatóságának bejelentették, hogy szeptember 16-án ideérkeznek, ahol szeptember 17-étől 22-ig kíséretükkel együtt szarvasra óhajtának vadászni. A két herceg a vadászatot a Zelenkában folytatja, ahol az uradalom a *Hutta*, *Tuchla* és *Hrebenov* területeket bocsátotta rendelkezésükre.

— **Törvényszék Versecen.** *Budapest*-ről táviratozzák: Ma *Versec* város ötven tagu küldöttsége járt az igazságügyminiszteriumban, ahol *Polónyi Géza* igazságügyminiszter helyett *Günther Antal* államtitkár fogadta a tisztelgőket. A küldöttség a *Versec*-ről *Fehértemplomra* helyezett törvényszék visszahelyezését kérte. Az államtitkár *Polónyi* megbízásából azt válaszolta, hogy a miniszter személyesen ismeri a helyi viszonyokat és a legjobb indulattal viseltetik az ügy iránt.

— **A zsinagógából.** A zsinagóga előjárósága közli, hogy rosch hasonló előestéjén az istentisztelet 6 órakor, a reggeli istentisztelet mindkét napon 7 órakor és rosch hasonló első napján az esti imára nézve 6 órakor kezdődik ugy a zsinagógában, mint a főkelembházakban.

— **Új tanár a polgári iskolában.** Aradváros iskolaszéke tegnap kimondta, hogy a polgári fiúiskolához a tömeges beiratkozások miatt kilenc hónapra két új tanárt hív meg. Az egyik tanár személyére nézve már tegnap megállapodás történt. Az iskolaszék ugyanis *Szilágyi Sándor* budapesti tanárt kínálta meg az állással. *Szilágyi* még ezen a héten elfoglalja új állását. A másik tanár személyére nézve csak a napokban történik megállapodás.

— **Hatósági mézárzások Makón.** *Farkas József* makói polgármester indítványt nyújtott be a képviselőtestülethez egy hatósági mézárzások felállítására iránt. Az indítványban elősorolja a polgármester azokat az okokat, melyek a hatósági mézárzások felállítását igazán elodázhatatlanná teszik s javasolja, hogy ezt a fontos kéré-

dést a város az elviselhetetlen drágaság miatt, a szegényebb néposztály érdekében, a legsürgősebben oldja meg s a közlekedési viszonyok javításáról a város fejlődésének megfelelően gondoskodik. Az ügy előkészítését a tanács már megkezdte s az indítvány érdemében a legközelebb megtartandó közgyűlésen döntenek.

— **Lengyel újságírók ellen.** *Berlin*-ből táviratozzák: *Berliner Tageblatt* jelenti *Pozen*-ből: A rendőrség feloszlatta a *Pozen*-ben üléselő új-ságíró-kongresszust.

— **Eső, hó.** Kétségbevonhatatlanul itt van az ősz. Megkezdődtek a nagy esőzések. Aradon már napok óta nedves az aszfalt. Másutt azonban még kellemetlenebbül nyilatkozik meg az időjárás. *Klagenfurt*-ból például őrjárat jelentenek, amely hatalmas villámcsapásokkal is járt. Több helyütt lesújtott a villám, így a villám postahivatalba is, amelynek távirótelepét teljesen elpusztította. Am az időjárás sokkal furcsább tréfákat is megenged magának. A máramarosi megyei *Felső Visó*-ról azt jelentik, hogy a *Pietro* havason tegnap 20–30 centiméter magas hó esett, a levegő pedig teljesen lehűlt. Még a szüret sincs itt és máris téli híreket kapunk. Kétségesen kezdődik.

— **A honvédtartalékosok leszerelése.** Hétfőn, a hó 24-ikén szerelnek le az aradi honvédtartalékosokat. A tartalékosok a napokban harcászati lögyakorlatot tartanak a széplasi határban. A terep megtekintése és be rendezése céljából *Lippner Károly* alezredes a tegnapi napon a századparancsnokokkal együtt kint járt Széplason. A harcászati lögyakorlat megtekintésére *Lőrinczy* dandárparancsnok is Aradra érkezik.

— **A villámtelep iparvasútja.** Az Aradi Villámosság Részvénytársaság az Elővezetőnő kerésszerű, a radnai-uti iparvasúttal szemközt egy vasútvonalat s az államvasutak vágányáig egy keskenyvágányú iparvasutat épített, amelynek ma volt a közigazgatási bejárása. A bejárás résztvevők a hatóság és a részvénytársaság képviselői. A tervek ellen kifogás nem tétetett.

— **A világi.** *Temesvárról* jelentik: A váltóhamisító világi, *Dajkovics János*, aki *Temesvár* közéletében az elmúlt tél folyamán oly nagy szerepet játszott, cégtársak *Róna* temesvári fényképész kárára mintegy ötvézezer korona erejéig váltót hamisított és azután kiszökött *Romániába*. A temesvári kir. törvényszék elrendelte a szélhámos hamisító országszerte való körözését és egyben megindult a kiadatási eljárás, amely a napokban ért véget. Az igazságügyminiszterium úján lefolytatott kiadatási eljárás eredményeképpen *Dajkovicsot* a román állam kiszolgáltatta és az orsoval csendőrség vette át erős fedezett mellett a szökevény hamisítót. Tegnapelőtt este érkezett meg *Temesvárra* szuronyok között a hajdani világi és azonnal beszállították a királyi ügyészség fogházába. Esti nyolc óra egy néhány perckor érkezett meg az érdekes társaság a gyárvárosi pályaudvarra. A hajdani eleganciájához híven a legújabb divat szerint öltözve elől ment a fogoly *Dajkovics*, kezét rabbillincsek fogták át. Utána pedig a két orsoval csendőr feltűzőt szuronyokkal. A menet a Gyárvároson keresztül gyalog haladt az ügyészség fogházába és az úton nem kis érdeklődés kísérte a rabszállítást, mert többen felismerték *Dajkovicsot*.

— **Hétfőn este elveszett negyed 9 órától fél 9 óráig** az *Andrássy* uton a korzón egy két soros nyaklánc. A becsületes megtaláló illő jutalomban részesül, ha az elveszett tárgyat a rendőrségen, vagy *Láng* (ezelőtt *Kass*) éttermében átadja. 2442

— **Bolhák, svábok, poloskák** legbiztosabb pusztító szere *Vojtek* és *Weisz* Aradon. 112

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az aranyóra. *Sziszman Mór*ic nevű lengyel nászoló július havában besurrott *Karczag Jenő* nyomdavidallati igazgató lakásába és ellopott onnan *Karczag*-nak ötszáz korona értékű aranyóráját. A rendőrség a házalót még a lopás napján elfogta és átszállította az aradi ügyészség fogházába, ahol máig előzetes letartóztatásban volt. A mai tárgyaláson *Sziszman* töredelmes vallomást tett, azt azonban tagadta, hogy a lopást előre megfontolt szándékkal követte volna el. Vallomása szerint csupán kéregetni ment a házba, de mikor meglátta az órát nem tudott ellentálni és zsebre tette. A bíróság a vádlottat hat havi börtönre ítélte. *Sziszman* az ítélet ellen felebbezett.

§ A borosjenői vásáron. *László Pál* borosjenői legény a júliusi borosjenői vásáron egy *Botis* *Petru* nevű földműves zsebéből pénzt akart klopni. A legényt azonban tetten érték és átadták a csendőrségnek. *László Pál* ekkor két-záz forinttal meg akarta vesztegetni *Kupecz Márton* csendőrmestert, hogy bocsássa szabadon. A csendőrmester visszautasította az ajánlatot és egyúttal abban az irányban is megindította a nyomozást, hogy a *Lászlónál* lévő pénz milyen úton került ennek birtokába? A nyomozás során a legény azt vallotta, hogy ezt a pénzt is lopta. Ma állott *László* az aradi törvényszék előtt, ahol azonban tagadta, hogy a kétszáz forint lopás útján került hozzá. A törvényszék a vádlottat a kétszáz forint ellopásának vádjára alól, bizonyítékok hiányában, fel is mentette, ellenben bünsőnek mondta ki a másik lopási esetben továbbá vesztegetési kísérlet miatt, öt heti fogházra ítélvén *László Pált*.

§ *Paradicsom* az u-utczában. *Budapest*-ről jelentik: *Splényi Árpád* báró elvált felesége *Freystädler Flóra* és *Lukács Károly* cigányprimás ellen nagy volt az elkeseredés az ő utcai lakók között. Abban a harmadrangu szállodában, amelyben a kalandos hajlamu asszony lakott a cigányprimással, valóságos paradicsomi állapotot honosítottak meg utcai szobájukban. Ezért aztán a szomszédos ház lakói felhívták a rendőrség figyelmét a boldog párra. A rendőrség emberei többszöri megfigyelés után feljelentést tettek *Freystädler Flóra*, mint *Lukács Károly* ellen szemérem elleni vétség miatt mert napközben nagyon is fogyatékos toleltben megborzánkoztatják a szomszédos ház lakóit. A feljelentés folytán most tárgyalta ezt az ügyet a büntető járásbírósnál zárt ajtó mögött *Nagel* járásbíró s *Lukács Károlyt* egy napi elzárásra és 10 korona pénzbüntetésre ítélte, *Freystädler Flórá*t ellenben felmentette.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Új-aradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Új-Arad, szeptember 18.

Allig mulik el nap eső nélkül, pedig már elég volt belőle

A tengerivel sok helyen elkészültek, sőt csöves kukorica már eladásra is került a mai piacon.

A gabonaüzlet alapirányzata lanya. Ha nincs is bőséges kínálat állandóan, az a körülmény, hogy a készlet nagy az idén, mindenkör befolyásolja az árakat.

Élkeik:

2500 mm. buza 7.40—7.60.

100 mm. zab 5.70—5.80

100 mm. árpa 5.80—5.40 és

100 mm. rozs 5.10—5.20.

— **Bécsi vágómarhavásár.** Bécs, szeptember 17. A mai vásárra került 3254 magyar, 136 galicjai, 805 német, összesen 4195 darab. Ezek közt 508 legelői. Jegyeztek:

Magyar elsőrendű 84—94 K., darabonként 96—98 K., másodikrendű 76—88 K., harmadrendű 66—74 K., elsőrendű galicjai 98—100 K., másodikrendű 90—96 K., német hizott 96—101 K., másodikrendű 84—94 K., harmadrendű 78—92 K., legelői 63—74 K., szilány hizott 65—76 K., bika 64—84 K., kivételesen 86—88 K., tehén 56—76 K., bivaly 54—64 K. Száz kilónként, elsőnyban, fogyasztási adó nélkül.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati közlése. —

Budapesti szeptember 18

Amerika 1/2 o'csőbb. Kínálat és vételkedv jó. Elkelt 60,000 méterháza 10 fillérrel o'csőbb áron.
Az áruk 50 kilométert számítva:

Déli tőzsde:

Buza októberre	7.07—7.08
Aprillisi buza 1907-re	7.41—7.42
Rozs októberre	6.09—6.10
Zab októberre	6.58—6.59
Uj tengeri 1907-re	4.97—4.98

Zárul 6 órákor:

Buza októberre	7.02—7.03
Aprillisi buza 1907-re	7.37—7.38
Rozs októberre	6.09—6.10
Zab októberre	6.51—6.52
Uj tengeri 1907-re	4.94—4.95

Irányzat szilárd.

Zárul 6 órákor:

Osztrák hitelrészvény	669.25
Magyar hitelrészvény	810.75
Magyar koronajáradék	94.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	673.—
Déli vasut	169.—
Leszámitolóbank részvény	516.50
Magyar jelzálog hitelbank	524.50
Rima-Muranyi vasmű részvény	582.—
Városi villamos vasut részvény	584.75
Konvertált jelzálogorszájegy	134.75
Egyesült Budapest fővárosi takpénzt.	2285.—
Adria tengerhajózási részvénytárs.	4450.—
Orosz járadék	98.—
Erzsébet szanatórium sorsjegy pénzben	—
Erzsébet szanatórium sorsjegy áruában	—

NAPIREND.

Szeptember 19. Szerda. Róm. kath. naptár: Január. — Protestáns naptár: Január. — Görög-keleti naptár (szeptember 6.): Mihály csod. — A nap két 5 óra 42 perckor, nyugszik 6 óra 5 perckor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, hűvös, sok helyt csapadék.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelő-intézet (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Fodor Ödön délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órákor.

Szeptember 22. Magyarad hegyközség közgyűlése délelőtt 10 órákor.

Szeptember 23. Forterrier és tácskó kiállítás Uj-Aradon (Wallinger-kerthelyiség.) — Galsa hegyközség közgyűlése délután 2 órákor. — Kúviny hegyközség közgyűlése délelőtt 9 órákor. — Az aradhegyaljai szőlősgazdák egyesületének rendkívüli közgyűlése délelőtt 9 órákor Világoson (Magyar Király szálló.)

Október 20—21. Aradi löversenyek.

CSARNOK.**Sári szerencséseje.**

Irtá: Kovács Hermin.

[3]

(Folytatás.)

Künn a nyári viharok mintájára, hirtelen zivatar keletkezett.

Vakító fényugarak szeltek át a súlyos fekete felhőkkel, eliepett eget, utána rettenetes dörgés rázta meg a levegőt. Mintha itéletnap következett volna be, az égzengés szakadatlanul tartott. A zuhogó eső végigpaskolta az ablakokat s a házak csatornáiból nagy robajjal ömlött ki a víz.

Mint riadt galambok, félnéken lapultak meg az asszonyok, az urak csak annál szorgalmasabban ürtették a poharukat.

Valamelyik váltakozóbb szellemű asszony leült a zongorához s Mancsi nagybátran énekelni kezdett az ő édes, behízogó, lágy hangján. Mintha tündérszékéről hangzana a dal, áradtak szét e hangok, telve epedő, nagy, forró szerelmmel.

Valami csodás ellentét volt e lágy, bűbájos hangok s a természet fenséges tombolása között, olyan ellentét, melynek varázsa megfogja az emberi szíveket.

De nem volt-e valamely titkos oka az ujjongó boldogságnak, mely az énekből ki áradt?

Sári megröppenve nézett fel s látta Mancsi szép szemének felvillanó tekintetét, amint az idegenre: Sallay Dénesre nézett.

Megborzadt, mintha a szívében alig fakadt virágos fagyos der érte volna. Kinos gyötrelimmal gondolt arra, hogy talán önmaga tépté szét boldogságát, mikor merő dacból s büszkeségből másnak engedte át a teret. Nem nézett többé Sallayra, uralkodni akart magán.

Hazafelé készülődtek. A zivatar megszűnt; csillagos, holdfényes, szelid éj borult a tájra, csak távolról hallatszott tompa morgás, mint elhaló szörnyetegnek utolsó lélegzete. Sári kabátját akarta fölvenni, mikor egy hang szólalt meg mellette:

— Magengedi, hogy segítek?

Sallay volt. A lány némán adta át kabátját. Ha élete függött volna egy szótól, se volt annak ura. Torka összeszorult, mintha fojtogatná valaki. Amint elfordult, a férfi keze egy pillanatra arcához ért; érezte, hogy kabátó tüzhullám borítja el.

— Anyira elszigetelte magát ma este, hogy nem is közeledhettem — hallotta a férfi mély, zengzetes hangját. — Nem leszek terhére, ha elkisérem magukat?

— Ha annyira szíves akar lenni, mi csak örömmel fogadhatjuk — szólta közbe lelkesülten a mama.

Elindultak. Üde, friss volt a levegő; fényesen világította meg a szőlőn mosolygó hold a tócsákat, melyeket a zivatar maga után hagyott.

Sallay Sári mellett haladt.

Gyönyörűség, végtelenül boldogító ut volt ez a leánynak. Beszélgettek; csak köznap dolgokról, de ez a láthatatlan, hatalmas érzelm, mely békákat kovácsol a világ urainak kezére is, megkezdte munkáját itt, hol egy vergődő leányszív káprázatos álmalnak teljességét élte át. Mintha tavasz lenne, kabát, nehéz illattal telt meg a lég: tán ezer nyí őszirózsa sóhajtott fel mámoros gyönyörben.

— Jó éjt!

Egy meleg, forró kézszorítás, egy valómásnak beillő hosszú tekintet — és becsukódik Vassék házána kapuja.

Reggelre alig maradt nyoma az éjjeli viharok. Ragyogó sugarzódnában fürdött a táj, mintha boldog, diadalmos ünnepep üne. Ezernyi virág fakadt ez éjjel, színesek, tündöklők, akárcsak csupa mosolyból lennének szöve.

Vasséknál a napsugaras reggelen igen különböző érzelmek uralkodtak.

A mama arcára verőfény terült el, Sári csodálatosan álmodozó tekintettel járt kelt, de Mancit, mintha kicsérgeték volna; szokott jökedve, ha meg is pendítette, nagyon hamis hangot adott. Talán úgy járt, mint ki varázs bűvkörbe tévedt s nem tud szabadulni. Kicsit sápadt volt a mosolya, mikor látszólag elfogulatlanul, de titkos, mély keserőséggel mondta:

— Ki hitte volna, hogy a sarokba vonuló szerénység oly fényes diadalmat arasson? Gratulálok Sári, te lefőztél mindnyájunkat.

Sári ijedten nézett rá. Ismerte ezt a hangot abból az időből, midőn mindketten gyermekek voltak s az őnző, óhajához szívesen ragaszkodó Mancsi megkívánta az ő játékát.

— Hogy érted ezt? — kérdezte kicsit bizonytalan hangon.

— Nem köthetem be szememet s így tudom, hogy Sallay Dénes megrakta az áldozati tüzet oltarod előtt. Csak azt nem értem, miért mondtál le róla eleinte oly készségesen? Vagy ez inkább a legsikerültebb fogás?

— Jól tudod: sohasem aláztam le magam annyira, hogy e tekintetben bármily számítás-

sal éltem volna — felelte haragosan. Épen tó hánytatók ezt először szememre s csodálom, hogy ily váddal mersz megtámadni. Különbenevetséges olyasmil felett szót váltani, ami nem befejezett dolog. Biztosíthatlak, Sallay nekem a legcsékélyebb vallomást se tette s én se raktam le a fegyvert feltétlenül.

Sőtét pirosan ömlött el arcán az utóbbi szavak után a vér, világosan érezte, hogy most nem mondott igazat. De Mancsi szemét hogy felvillantak erre!

(Vége következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 18

Központi szálloda. Engelhefer Ferenc kereskedő Grác. — Schwarz Ernő mérnök Budapest. — Klemann Miklós kereskedő Temesvár. — Pick Ernő kereskedő Zombor. — Kecskeméti Arpad kereskedő Budapest. — Vermetácher Emil gyógyszerész Szászrégen. — Asbóth Béla intéző Gödöllő. — Fischer Emil utazó Budapest. — Schattelesz Rafael utazó Budapest. — Hoffmann Ede fakereskedő Nagyszentmiklós. — Lax Gusztáv kereskedő Nyiregyháza. — Fekete Jakab igazgató M. Vásárhely. — Szigmeth Károly igazgató Budapest. — Keszler Hugó utazó Bécs. — Grette Gábor lókereskedő Bécs. — Wendauer Róbert utazó Budapest. — Milkovics Viktor utazó Grác. — Signe D. igazgató neje és leánya Brád. — Tárnok Jenő mérnök Budapest. — Ponhieder Péter főmérnök Bécs.

Vas szálloda. Nászai Béla kendergyári képviselő Nagylak. — Hofbauer Gyula magánzó Körösbánya. — Weisz Ignác kereskedő Almászsöl. — Almásy Antal dr. uradalmi ellenőr Borossébes. — Csímpöner József lelkész Petris. — Havas Ödön vendéglős Gurahonc. — Herman Bernát kereskedő Repszeg. — Felnovitz János utazó Budapest. — Grüner Zsigmond cipész Tauc. — Tiller L. postatávirda gyakorak Szépliget. — Stefanescu János plébános Berény. — Schelmann S. kereskedő Pausen. — Pap Aurél kereskedelmi miniszteri tiszt Budapest. — Smit A. Budapest.

NYILTTER.***Izraelita vallásu**

igen tisztelt

vendégeimnek és ismerőseimnek

boldog ujévet

2423

kívánok.

Szűsz Mór,

kávés.

Gyártja: SZÉRÁSY BÉLA

rajzeszköz- és papírnemű-gyára

Budapest, IV., Ferenciek-tére 9.

1927

Angol A kizárólagos posztó gyári raktárban
öltöny
35° megtakarítással **szöveteket**
árusítunk.

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Fiúkrészére maradékok kaphatók.

2275

A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

Aradvármegye nagy fali Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léccel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak
felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kilényi C. és Társa

dívat-, kézmű-, rövidáru és fehérnemű

új áruháza

a József főherceg-uton megnyílt.

24 évig az aréna épületben volt üzletük
ket a folytonos házbér emelés miatt

József főherceg-ut 11. szám alá

[Müller-házba]

helyeztük át.

A mostani sokkal olcsóbb házbér miatt
abban a kellemes helyzetben vagyunk,
hogy a mélyen tisztelt vevőinket sokkal
olcsóbban szolgálhatjuk ki, mint azelőtt.
Magunkat a n. é. közönség szíves
partfogásába ajánljuk kiváló tisztelettel

KILENYI C. és TARSÁ a „Kék golyó“-hoz.
József főherceg-ut 11. 1489

Írnok
kerestetik,
ki a magyar és ro-
mán nyelvben jártas,
lakás, kiszolgálás mo-
sás nélkül és 70 ko-
rona fizetéssel.
Ajánlatok Karácsonyi
körjegyzőhöz, József-
hely küldendők. 2419

Sajáttermésű nemesfajú
sárga és görög

dinnyéit

ajánlja 1901

Hámory gazdaság

sárgadinnyét 16 fillér, görögdinnyét
8 fillér per kg. árbau

ARAD,

Deák Ferencz-utca 3. az udvarban.

Magyarnak Pécs — Németnek Bécs.

Ne küldjük pénzüket külföldre.

Koczkázat kizárva!

Nem tetsző tárgyak kicseréltetnek vagy a pénz visszaadatik.

1372. szám.

Legszébb, legdivatosabb japán gyűrű, va-
lódí sserencse crisopras kővel 24 kor.

Sserencse opálgűrű, gyönyörű kivitelben,
14 kar. tiszta aranyból.

Duplafedelű finom 14 kar. női aranyóra,
gyönyörű kivitelben, igen finom szerke-
zettel 32 kor. Erősebb minőségben 40
korona.

Hazánk első és legnagyobb ékszer-, óra-, látszer- és iparmű-
veszeti tárgyak telepe

SCHONWALD IMRE

magyar órasmester, ékszergyáros és látszerész PÉCS.

Poloska elpusztítására a legjobb és legha-
tásosabb szer a

PHEMOLSAV.

A butorokat nem támadja meg. Ara egy üvegnek 70 fillér.

Tyúkszem ellen

legkiválóbb szer a Hajós-féle

ANAGALLIN.

Hatása oly frappáns, hogy mindenkit bámulatba ejt.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Minden fogfájást azonnal megszüntet
a Hajós-féle fogosep.
Ara 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél: 3861

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Gummi American „Never“
a legjobb és legkellemesebb óvszer.

Egyedüli raktár: Hajós Árpád gyógyszertára-
ban, Arad, Andrásy-tér 22. sz.

6 darab
egy eredeti
fémdobozban

2 kor.

Ma új műsor!

LIFKA-féle

Elektro-Bioskop

a Boczkó-utcán

egyedül álló szórakoztató intézmény.

Fényes villanyvilágítás.

Naponta 3 előadás:

7, 8 és 9 órákor este. Vasárnap és
ünnepnapokon d. u. 2-től óránként.

Minden 2-ik nap teljesen új műsor.

Ülőhelyek felosztásuk: I. hely 80 fill.
II. hely 60 fill., III. hely 30 fill. Ez évben
alul gyermekeknek: I. hely 40 fill., II.
hely 20 fill. Katonáknak őrmestertől le-
felé a III. helyen 20 fillér.

Tisztelettel:

Lifka Ernőstín,

2204

talajdenes5.

552—1906. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a növénykísérleti állomáshoz
vezető ut kiépítésével járó munká-
latok elvállalása iránt folyó év
szeptember hó 24 én d. e. 10 óra-
kor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: 7254 kor. 80 fillér.

Bánatpénzüli leteendő a kikiál-
tási ár 10% a készpénzben vagy
elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak
írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezárta-
n a szóbeli árlejtés megkezdése előtt
nyújtandók be, s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánatpénz mellékelve van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az
árlejtési feltételeket is meri és el-
fogadja.

Az árlejtési feltételek a gazda-
sági tanácsnok urnál az árlejtést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1906. évi szeptember hó
17-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k.
aljegyző.

19497—1906

Hirdetmény.

Ó császári és apostoli kir. Fel-
sége folyó évi augusztus hó 17 én
Ischlben kelt legfelső elhatározásá-
val a gazdasági akadémiák új
szervezeti szabályzatát a legke-
gyelmesebben jóváhagytni méltóz-
tatott.

Ezen szervezeti szabályzat ér-
telmében a keszthelyi, debreczeni,
kassai és kolozsvári m. kir. gaz-
dasági tanintézetek akadémiái rang-
ra emeltettek s az új szervezeti
szabályzatot, — a magyaróvári m.
kir. gazdasági akadémia, valamint
a megszünt négy gazdasági tan-
intézet eddigi szervezeti szabály-
zatainak hatályon kívül helyezése
mellett egy a magyaróvári m. kir.
gazdasági akadémia, mint a keszt-
helyi, debreczeni, kassai és koloz-
svári m. kir. gazdasági új akadé-
mlákra nézve életbe léptetett.

Ezen szabályzat az érdeklődők
által a törvényhatóság levéltárában
a hivatalos órák alatt megtekin-
thető.

Arad, 1906. évi szeptember
hó 10-én.

A városi tanács.

Telefon szám 151.

Nagy könyvkötészet.

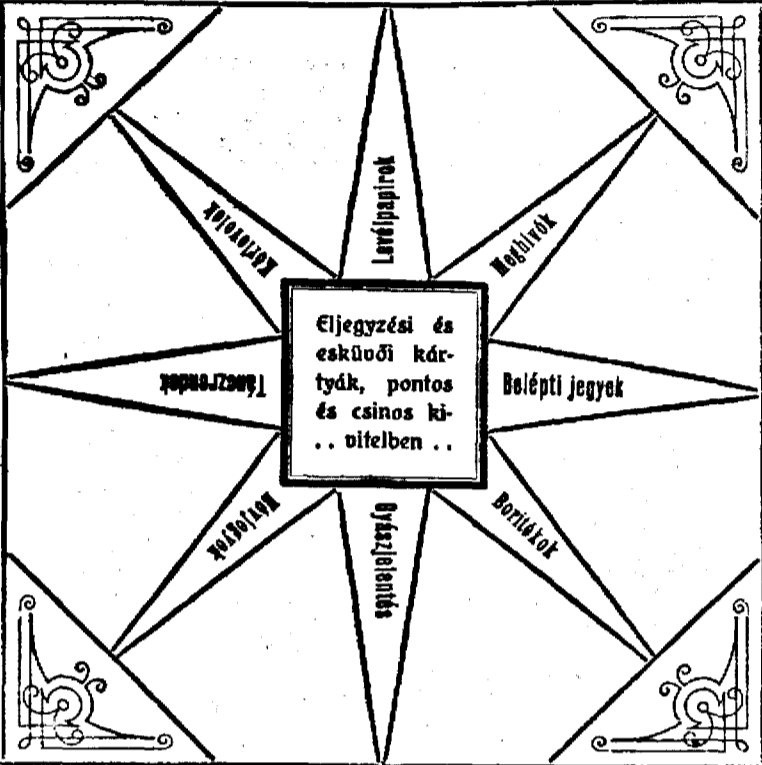
ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 KÖNYVNYOMDÁJA
 ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Befűtőmőde.

Ajánlja kifizetésen berendezett és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyomtatási munkák gyorsan, pontosan és a legmodernebb kivitelben jutányos árban készíttetnek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:
 1 évre . . . . 24 korona.
 1 hóra . . . . 2 korona.
Vidéken:
 1 évre . . . . 28 korona.
 1 hóra . . . . 2 kor. 40 f.
 Szerkesztőségi telefon 357.
 Kiadóhivatal " 151.

MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE.

Ezer év a magyar nemzet történetéből.

..... IRTÁK: .....

SZALAY JÓZSEF és BARÓTI LAJOS.

4 vaskos kötet.

Szalay József alapvető munkáját, melynek a mű javított kiadása, a Magyar Tudományos Akadémia a Szilágyi főie nagy jutalommal tüntette ki.
 N gvszabásu történelmi képgyűjtemény. 2
 1093 a szöveg közzé nyomtatott képpel és 97 műmelléklettel.
 A vászonkötésben, a magyar szent korona dombornyomásu képével díszítve 60 korona.
 A Mátyás király korszaki Corvina kötéshez hasonló félbörkötés 70 korona.

Havi részlet 3 korona.

Előfizetési-iv!

Keltemen D. és Társ. könyvkereskedése B. dapest. IV. Reáltanoda-utca, ezennel megrendelem Szalay József és Baróti Lajos A Magyar Nemzet Története című művet, a mely 4 vaskos kötetben, negyedrért alakban, lamentez, tehát soha meg nem sárguló papírosra nyomva és illusztrálva jelenik meg rendkívül díszes kötésben. A teljes mű ára vászonkötésben a magyar s ent korona dombornyomásu képpel díszítve 60 korona. A Mátyás király korabeli Corvina kötéshez hasonló félbörkötés 70 korona és 3 koronás havi részletfizetésre szállítatik. A részletek a szállító-tól kezdődőleg minden hó 1-én fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartanak; a lejárt és be nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll, a portéköltség hozzászámítása mellett postai megbízással beszédni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű teljes vételára esedékessé válik. A vételár elő részlete a mű szállításkor utánveendő.

A fenti előfizetési feltételeket tudomásul veszem, külön kikötés nem teszek és a fentiek alapján eszenel megrendelem a fentnevezett munkát _____ koronás vételárart, a teljes mű átvételének kötelezettsége mellett, fizetendő havi _____ koronás részletekben a rendelés keltétől kezdődőleg _____ könyvkereskedésénél.

Szóbeli megállapodások érvénytelenek.

Lakhely és kelet: _____
 Név és állás: _____

Tessék olvas-
 hatón
 aláírni

As III. díjjegyzék 36. tétele értelmében bélyegmentes.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AKIK

ismeretség híján

szűzvárosra,
nyelvre,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,

kulcsáróra,
gazdaságnóra,
szakácsóra,
szobaleányra,
bál- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége

AKI

eladni kíván

butort,
szegort,
bori,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

kérni kíván

szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,
szűzvárosra,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

AKI

mindenekelőtt vétel vagy bérbevetel e-
kötésből keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbán értezték, ha az

"ARADI KOZLONY"

kis hirdetési

rovatot használja.

Szalonna

téll 68, tisztá sertésszár 72 kr. kilón-
kint és minden hentesáru a legjutá-
nyosabb napi áron kapható Garai
Károlynál, Boczkó-utca 2. szám,
Haltérrel szemben. 2409

Lampionok

20 fillértől, confetti és serpentin
kapható **Ingyen** I. és **Fia** könyv-
kereskedésében Aradon, Weltzer
János-utca. Telefon 517. 285

Intelligens uri családnál

3-4 középiskolai tanuló teljes ellá-
tásban részesül. Instructor a ház-
nál. Zongora használat. Esetleg egy
különbejárati butorozott szoba azo-
nal kiadó. Czim a kiadóhivatalban.

Egy 3-4 szobából álló

ház

a belváros közelében

megvételre

kerestetik

Ajánlatokat „Nagános ház,”
jellegével a kiadóhivatal to-
vábbít.

549. gsz.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a bir-
kásdülöbéli szennyvíz szűrőtelepen
levő városi növény kísérleti álló-
máson 10 (tíz) katasztrális hold

takarmányrépa eladó. A feltételek
a helyszínén a telepőrnél tudha-
tók meg.

Arad sz. kir. város gazdasági
székétől 1906. évi szeptember hó 17.

Dr. Angel, s. k.
ajjegyző.

Alleinlechter Balsam
aus der Schützengilde-Apothek
des
A. Thierry in Prograd
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Minden utáztat vagy utánnyomas büntetve lesz.

Egyedül valódi Thierry Balzsam

csakis a zöld apácza védjeggyel. Törvényileg védve. Kivá-
lóan híres és feltűnően ható szer emésztési zavarok,
gyomorgörcsök, kolika, katarrus, mellfájás, influenza stb. el-
len. 12 kis vagy 6 dupla üveg, avagy egy nagy különleges
patentzárral ellátott üveg ára 5 korona bérmentve. 3854

Thierry Centifolia-kenőcs közismert mint non plus ultra
minden még oly régi seb, gyuladás, sebesülés avagy mindentéle
daganat ellen. 2 tégely ára 3 kor. 60 fill. bérmentve szállítva
a pénz előleges beküldése avagy utánvét ellenében küldi

Thierry A. gyógytára Pregreda, Rohits Sauerbrunn mellett.
Füzetek több ezer köszönetnyilvánítással ingyen és bérmentve.

Raktárak a következő gyógytárakban: G. Földes Kelemen
és Halász Árpádnál Aradon.

Telefon sz. 98.

Arad legrégibb kerékpár és varrógép javító-műhelye és raktára.

Telefon sz. 98.

1906. évi Modellek

„Puch”, „Praxiosa” és „Heikal Premier”

kerékpárok,

Valódi „Singer” és „Pfaff”

varrógépek

és választékban araktáron.

Gramophonok és lemezek, „Odeon”, „Zonophon” és „Colum-
bia” lemezek nagy választékban jutányosan kaphatók.

Hammer Vilmos

villanyműszerész, ARAD, Szabadság-tér 7. 1022

Megvételre keresek

8-9 hónapos

mongolicza malaczkokat

280-320 darabot.

Ajánlatokat Lukács Gyula czimére
Mezőkovácsházára kérek ár megjelö-
léssel.

2421

3803

Legjobb észszerű gyógymód.
Híres orvosok bizonyítványal.
Ártalmatlan minden gyógyszer nélkül.

Mindenes idegbetegnek

a legmelegebben ajánlom a 26. kiadásban megjelent füzetkét, melyet
Weismann Roman ur a következő czim alatt írt:

„Ueber Nervenkrankheiten u. Schiagfluss, Vorbeu-
gung und Heilung“.

Dijtalanul kapható: Pain Emil gyógytárában Pécs.

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a donanyzo
egyszer veszi és többé mást nem szivh

legjobb valódi francozia

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárának festékével.

Telefon 556.

Tüzifa

kartellen kívül

Első osztályu bükkhasáb tűzifa
Waggononkint jutányos áron
kapható

Szilágyi és Társa

2167 szégnél

Arad, Boros Béni-tér 15. szám.

(Dengli ház.)

Csodásan és rögtön hat

lábizzadás ellen

Dr. Tsajkovszky-féle szer

Ha ezen folyadékkal naponta egy-
szer megnedvesítjük a lábakat, ak-
kor kétszeri alkalmazás után telje-
sen és biztosan megszűnik a cipők,
illetőleg a lábak undorító büze.

Egy üveg ára 1 korona.

Főraktár: 3871

G. Földes Kelemen

gyógyszerésznél

Arad, Deák Ferencz-utca.

551-1906. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a néhai Molnár Mátyás
tal bérlet nagylegelő dülöbéli
és 95. sz. 5-5 hold földnek 6
évre való bérbeadása iránt folyó
évi szeptember hó 24-én d. e. 10
órákor árverést tart.

Kikiáltási ár: I. a nagylegelő-
dülöbéli 92. sz. 5 holdra holdan-
ként évi bér 25 kor. 05 fillér. II.
a nagylegelő dülöbéli 95. sz. 5
holdra, holdanként évi bér 28 kor.
60 fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiál-
tási ár 10%-a készpénzben vagy
elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt venni szó-
beli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta
az árverés megkezdése előtt nyuj-
tandók be, s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánatpénz mellékeiye van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
az árverési feltételeket ismeri és
elfogadja.

Az árverési feltételek a gazda-
sági tanácsnok urnál az árverést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1906. évi szeptember hó
17-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k.
ajjegyző.